

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

**na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
dokonanej w dniach: 25-27.10.2016r.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w składzie:

przewodniczący: ks. dr hab. Tadeusz Bąk, członek PKA

członkowie:

- 1. prof. dr hab. Bożena Muchacka, członek PKA**
- 2. prof. dr hab. Kasprzak, ekspert PKA**
- 3. prof. dr hab. Kardis, ekspert PKA**
- 4. mgr Izabela Kwiatkowska-Sujka, ekspert PKA**
- 5. Ludwika Nowak, ekspert PKA**
- 6. dr hab. Mieczysław Socha, ekspert PKA**
- 7. dr Artur Stefański, ekspert PKA**
- 8. mgr inż. Magda Ziółkowska, ekspert PKA**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy z własnej inicjatywy dokonała oceny instytucjonalnej na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.. Spełnienie wymogów przeprowadzenia ww. oceny określonych w art. 48a ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) nastąpiło w wyniku dokonania oceny jakości kształcenia na kierunkach: „pedagogika” (uchwała Prezydium PKA z dn. 25 lutego 2010 r.), „psychologia” (uchwała Prezydium PKA z dnia 10 czerwca 2010 r.)

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny PKA. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie: przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny, a także przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, wizytacji zaplecza naukowo-dydaktycznego, jak również spotkań i rozmów

przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału oraz pozostałymi interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY INSTYTUCJONALNEJ

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Zgodność działania jednostki z misją i strategią rozwoju uczelni	X				
2. Funkcjonowanie i doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	X				
3. Efektywność polityki kadrowej realizowanej w jednostce		X			
4. Zapewnienie rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej¹ zgodnie ze strategią rozwoju jednostki	X				
5. Współdziałanie z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, współpraca z krajowymi i zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi	X				
6. Funkcjonowanie systemu wsparcia studentów i doktorantów		X			

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, tytuł i stopień naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz tytuł i stopień w zakresie sztuki.

7. Jakość kształcenia na studiach doktoranckich		X			
8. Jakość kształcenia na studiach podyplomowych	X				

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Zgodność działania jednostki z misją i strategią rozwoju uczelni

1.1 Jednostka rozpoznaje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym oraz w otoczeniu społeczno-gospodarczym i wykorzystuje tę wiedzę do określenia w strategii rozwoju celów i wyznaczenia priorytetów.

1.2 Jednostka określiła i realizuje politykę jakości kształcenia, zgodną z misją i strategią rozwoju uczelni, sprzyjającą doskonaleniu procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów, poziomach, profilach i formach realizowanego kształcenia. *

1.3 Jednostka monitoruje realizację strategii, mając na względzie efektywne wykorzystanie potencjału naukowego, dydaktycznego i materialnego w celu pomnażania osiągnięć w zakresie określonych celów strategicznych.

1.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w dziedzinach nauki związanych z kierunkami studiów o profilu ogólnoakademickim oraz/lub w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, w których prowadzone są studia doktoranckie, a także uwzględnia wyniki tych badań w procesie kształcenia na wszystkich realizowanych poziomach studiów. *

1. Ocena: wyróżniająco.

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

1.1

Strategia rozwoju Wydziału Pedagogiki i Psychologii została zatwierdzona uchwałą Rady Wydziału z dnia 26.02.2013 roku. Jest ona zgodna ze strategią rozwoju Uniwersytetu Śląskiego na lata 2012-2020, uchwaloną przez Senat Uczelni w dniu 24.01.2012 roku. Realizowane w ramach Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia cele wynikają bezpośrednio z misji i strategii Uniwersytetu, a Dziekan corocznie przedstawia Senackiej Komisji Strategii i Rozwoju informacje o zrealizowanych celach. Prezentuje także modyfikacje strategii dokonane ze względu na zmiany w prawie, w wyniku zgłaszania nowych potrzeb przez Radę Pracodawców oraz otoczenie społeczno-gospodarcze. Przykładem takich sygnałów było m.in. wprowadzenie nowych kierunków studiów realizowanych na Wydziale, tj. Pedagogiki Specjalnej, Zarządzania Zasobami Ludzkimi i Arteterapii (jest to efekt współpracy z Akademią Muzyczną i Akademią Sztuk Pięknych).

Wydział został zobligowany przez Senat do uwzględnienia w swojej strategii aktywnej współpracy z otoczeniem. Ma to swój wyraz w trzecim celu strategicznym Jednostki, który jest poświęcony relacjom z otoczeniem (Aktywne współdziałanie uczelni z otoczeniem), a także w zadaniach operacyjnych, np. w ramach drugiego celu strategicznego (Innowacyjne kształcenie i nowoczesna oferta dydaktyczna), które dotyczą: badania sondażowego w środowisku lokalnym w celu ustalenia popytu na specjalności oferowane na Wydziale w ramach studiów I, II stopnia, studiów podyplomowych i jednolitych magisterskich; monitorowania zapotrzebowania na miejsca i specjalności na studiach; propagowania studiów podyplomowych w środowisku i rozwijania ich oferty zgodnie z oczekiwaniami i potrzebami rynku; współpracy z Radą Pracodawców itp.

Wyznaczone cele strategiczne dotyczące relacji z otoczeniem (dot. m.in. zadania operacyjnego nr 3.2.3 „Tworzenie nowych programów zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy” określonego przy celu operacyjnym nr 2.3 „Otwartość i innowacyjność w obszarze kształcenia”, czy celu operacyjnego nr

3.2. „Kształtowanie pozytywnych relacji Uniwersytetu Śląskiego z otoczeniem”) i są wynikiem rozmów przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych z władzami Wydziału. Fakt takich rozmów został potwierdzony podczas spotkania z pracodawcami.

Wieloletnie tradycje Wydziału i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym regionu, kraju pozwoliły na wypracowanie silnych relacji z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawcami. Dzięki tym więziom uczestniczą oni w rozwoju Jednostki, artykułując swoje potrzeby w zakresie nauki i dydaktyki, rewidując efekty w tych obszarach poprzez między innymi zatrudnianie absolwentów, praktyki studenckie, wspólne przedsięwzięcia i wiele innych aktywności oraz relacji, w tym prace w Radzie Pracodawców, czy zaangażowanie w bieżące zadania innych zespołów powoływanych do realizacji polityki jakości kształcenia i jej doskonalenia. Należy podkreślić, jako walor Wydziału, że aktywna jest także nieformalna współpraca oparta na relacjach interpersonalnych między władzami i pracownikami Wydziału a interesariuszami zewnętrznymi.

1.2.

W Uniwersytecie Śląskim określono politykę jakości (załącznik do zarządzenia nr 162 Rektora UŚ z dnia 14 grudnia 2015 r.). Analogiczny dokument zatwierdzony przez Radę Wydziału Pedagogiki i Psychologii jest kopią polityki uczelnianej z niewielkimi zmianami. W obydwu dokumentach akcentuje się dążenie do wyposażenia absolwentów w wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne na najwyższym poziomie, przygotowanie do wyzwań współczesnego świata i potrzeb rynku pracy, umiejących prezentować wysokie standardy etyczne i angażujących się w działania społeczne. Cele te mają być realizowane przez rozwój kultury jakości kształcenia oraz wdrażanie i doskonalenie Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK). Obydwu kierunkom działań przypisano bardziej szczegółowe zadania, 7 dla kultury jakości i 9 dla WSZJK.

Przydatność operacyjna deklarowanej wydziałowej polityki jakości wydaje się ograniczona i to z dwóch powodów. Po pierwsze, w dyskusjach z ekspertami PKA niektórzy przedstawiciele władz Wydziału mieli trudności z wyjaśnieniem tego, jak rozumieją przygotowanie absolwentów na najwyższym poziomie, na czym polega rozwój kultury jakości, jakie dylematy w polityce jakości są charakterystyczne dla WPiPS, w jaki sposób są w określonym horyzoncie czasowym rozwiązywane. Po drugie, wierne skopiowanie uczelnianej polityki jakości wprawdzie zapewnia zgodność polityki jakości prowadzonej na Wydziale z celami ogólnouczelnianymi, ale pozbawia ją konkretnego kontekstu wydziałowego w jakim jest realizowana. Zapisy są tak uniwersalne, że mogłyby dotyczyć praktycznie każdej innej uczelni. Cele polityki w ograniczonym stopniu zostały skonkretyzowane w Strategii Wydziałowej. Np. w karcie strategicznej celu operacyjnego 2.4. „podnoszenie jakości kształcenia” wymienia się tylko 4 zadania: rozbudowywanie wewnętrznego systemu zapewniania

wysokiej jakości kształcenia, rozwijanie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich, konsultacje z podmiotami zewnętrznymi oraz śledzenie losów absolwentów. Pominięto inne np. wdrażanie nowych metod nauczania zorientowanego na studenta. Zadaniom tym nie przypisano żadnych konkretnych terminów realizacji, poza jednym a mianowicie zapowiedzią powołania Rady Pracodawców najpóźniej do czerwca 2013 r., ograniczając się do stwierdzenia „zadanie ciągłe”. Dopiero głębsza analiza funkcjonowania wydziałowego systemu zapewniania jakości, faktycznie realizowanych działań projakościowych (zob. pkt 2 Raportu) pozwala lepiej zrozumieć intencje w sferze polityki jakości kształcenia.

1.3.

ZO PKA po zapoznaniu się z dokumentacją dotyczącą sprawozdań Dziekana Wydziału, dokumentów dostępnych podczas wizytacji i rozmów z władzami Wydziału, stwierdza, że Jednostka w sposób prawidłowy monitoruje realizację strategii, mając na względzie efektywne wykorzystanie potencjału naukowego, dydaktycznego i materialnego w celu pomnażania osiągnięć w zakresie określonych celów strategicznych. Corocznie są przedstawiane Senackiej Komisji Strategii i Rozwoju UŚ aktualnie zrealizowane cele strategiczne, jak również są w nich zawarte także modyfikacje strategii Wydziału dokonane ze względu na zmiany zachodzące w prawie oraz w wyniku zgłaszania nowych potrzeb przez Radę Pracodawców, otoczenie społeczno-gospodarcze jak i interesariuszy wewnętrznych (studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych, nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych). W dokumentach tych są zawarte szczegółowe omówienia zagadnień dotyczących: strategii rozwoju Jednostki z misją i strategią Uniwersytetu, działań odnoszących się do troski o zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i prowadzonych badań naukowych w Jednostce, zachowanie znaczącej pozycji Jednostki na rynku edukacyjnym, a także w otoczeniu społeczno-gospodarczym, sposobu identyfikacji potrzeb otoczenia społecznego, gospodarczego i kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy oraz diagnozowania roli i pozycji Jednostki na rynku edukacyjnym oraz w otoczeniu społeczno-gospodarczym, analiza potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności rynku pracy oraz wyników diagnozy roli i pozycji Jednostki w formułowaniu strategii rozwoju Uniwersytetu. Wśród zawartych tam dokumentów cenne są uwagi interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu, realizacji i korygowaniu strategii rozwoju Jednostki. Należy stwierdzić, że te działania mają na względzie efektywne wykorzystanie potencjału naukowego, dydaktycznego i materialnego, w celu pomnażania osiągnięć w zakresie wytyczonych celów strategicznych. Wprowadzenie trzeciego kierunku studiów tj. Pedagogiki Specjalnej było odpowiedzią na zapotrzebowanie społeczne. Podobna sytuacja dotyczy dwóch nowych kierunków: Zarządzanie Zasobami Ludzkimi i Arteterapia

1.4.

Badania naukowe w swojej tematyce pokrywają całe spektrum obszaru nauki, w której osadzone są efekty kształcenia na kierunkach prowadzonych w Jednostce we wszystkich poziomach kształcenia. Obejmują pedagogikę specjalną, twórczości i innowacji, andragogiki, zagrożenia rozwojowe dzieci i młodzieży, rolę nauczyciela w procesie edukacji, problematykę diagnozy pedagogicznej i psychologicznej, psychologii pracy i organizacji, uwarunkowań procesu dydaktycznego i adaptacji do zmian w dobie globalizacji i niepewności, psychologii klinicznej, sądowej, psychologii społecznej, rozwojowej, psychologii zdrowia i jakości życia, doradztwa zawodowego. Część z problematyki badawczej obejmuje kilka dyscyplin z dziedziny nauk społecznych (np. pedagogiczne i psychologiczne zagrożenia wśród osób zmarginalizowanych). Badania odnoszą się do bieżących problemów społecznych i są prowadzone z zachowaniem staranności metodologicznej. Pracownicy pozyskują fundusze na badania ze środków Jednostki i środków zewnętrznych. Badania naukowe oraz doskonalenie kompetencji dydaktycznych (wyjazdy w ramach programu Erasmus +) realizowane są także we współpracy międzynarodowej z instytucjami naukowymi z Irlandii, Włoch, USA, Finlandii, Republiki Czeskiej, Słowacji, Niemiec i innych. Pracownicy publikują prace w czasopismach naukowych, monografiach. Publikacje z zakresu pedagogiki ukazują się głównie w pracach zbiorowych, rzadziej w czasopismach naukowych (np. proporcja wśród publikacji pedagogicznych w 2015 r: 26 do 10 a wśród psychologicznych 43 do 55).

Łącznie pracownicy Wydziału Pedagogiki i Psychologii w przykładowym 2015 roku opublikowali 134 artykuły w monografiach (większość) oraz w czasopismach naukowych. Przewaga publikacji nisko punktowanych, w języku polskim oraz w monografiach naukowych dostępnych lokalnie nie pozwala na pełne ujawnienie się potencjału naukowego pracowników Jednostki.

W badania naukowe włączani są studenci wszystkich poziomów kształcenia np. w opracowanie nowego lub adaptację istniejącego narzędzia badawczego w psychologii oraz pedagogice. Pokłosem prac badawczych studentów są publikacje naukowe oraz wystąpienia na konferencjach naukowych. W ostatnich 4 latach studenci byli autorami lub współautorami 22 artykułów naukowych oraz 18 artykułów popularnonaukowych a także 42 prezentacji konferencyjnych (także na konferencjach międzynarodowych). Studenci dodatkowo włączani są w aktywność artystyczną i sportową. Aktywność naukowa studentów została doceniona nagrodami Rektora oraz Ministra NiSW.

3. Uzasadnienie

Wieloletnie tradycje Wydziału i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym regionu,

kraju pozwoliły na wypracowanie silnych relacji z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawcami. W tym zakresie można uznać, iż Jednostka wykorzystuje te relacje do budowania swojej pozycji na rynku edukacyjnym, a także do określania celów i kierunków swojego dalszego rozwoju, czego dowodem jest m.in. uruchamianie nowych kierunków studiów.

Wydział określił politykę jakości i skonkretyzował ją w formie celów operacyjnych w Strategii Wydziału. Polityka jakości jest zgodna ze Strategią i Polityką jakości Uniwersytetu Śląskiego. Wydział monitoruje realizację strategii, mając na względzie efektywne wykorzystanie potencjału naukowego, dydaktycznego i materialnego w celu pomnażania osiągnięć w zakresie określonych celów strategicznych.

Badania naukowe w swojej tematyce pokrywają całe spektrum obszaru nauki, w której osadzone są efekty kształcenia na kierunkach prowadzonych w Jednostce we wszystkich poziomach kształcenia. Należy zaznaczyć, że Wydział prowadzi badania naukowe w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, w których prowadzone są studia doktoranckie. Doktoranci uczestniczą w prowadzeniu prac naukowo-badawczych prowadzonych w jednostce, czego efektem są publikacje naukowe, przygotowywanie indywidualnie i we współpracy z kadrą akademicką, a także liczne wystąpienia konferencyjne.

4. Zalecenia

Brak

2. Funkcjonowanie i doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

2.1. Jednostka posiada spójny system wewnętrznych regulacji, normujących funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz jego doskonalenie, zgodny ze strategią jednostki, polityką jakości oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, określającymi: *

2.1.1 zakres działania oraz cele wewnętrznego systemu zapewniania jakości,

2.1.2 przejrzystą strukturę organizacyjną oraz przydział odpowiedzialności i uprawnień, *

2.1.3 udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w zapewnianiu jakości kształcenia,

2.1.4 kluczowe procesy w obszarze kształcenia oraz procedury i narzędzia odnoszące się do monitorowania, oceny i doskonalenia jakości kształcenia, jak również systemu. *

2.2 Wewnętrzne procedury zapewniania jakości kształcenia mają charakter kompleksowy, przeciwdziałają powstawaniu zjawisk patologicznych i umożliwiają monitorowanie, ocenę i doskonalenie jakości zidentyfikowanych procesów, w szczególności w zakresie:

2.2.1 projektowania, zatwierdzania, okresowego przeglądu programów oraz oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia na studiach pierwszego stopnia, studiach drugiego stopnia, jednolitych studiach magisterskich, studiach trzeciego stopnia i studiach podyplomowych, *

2.2.2 udziału przedstawicieli rynku pracy, w tym pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia, *

2.2.3 rekrutacji kandydatów, oceny postępów studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych oraz wykorzystania wyników monitorowania losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy, a także zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

2.2.4 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia oraz realizowanej polityki kadrowej, *

2.2.5 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, a także środków wsparcia dla studentów i doktorantów,

2.2.6 zarządzania informacją dotyczącą procesu kształcenia, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnianiu jakości kształcenia,

2.2.7 publicznego dostępu do realizowanej polityki jakości kształcenia, aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów.

2.3 Jednostka monitoruje funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, dokonuje systematycznej oceny jego skuteczności, a wyniki wykorzystuje do doskonalenia polityki jakości i budowy kultury jakości kształcenia.

1. Ocena Wyróżniająca

2. *Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.*

2.1

2.1.1

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) wprowadzony został w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w 2007 r., a do podstawowych instrumentów zarządzania jakością kształcenia należały wówczas systematycznie prowadzone ewaluacje zajęć dydaktycznych oraz ocena planów i programów nauczania. Opracowywane w ich wyniku sprawozdania sporządzane przez Uczelniany Zespół Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia (sprawozdania z oceny własnej jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Śląskiego oraz raport z ogólnouniwersyteckich badań ankietowych na temat warunków kształcenia w Uczelni) miały na celu formułowanie zaleceń, na podstawie których podejmowano konkretne działania naprawcze.

Obecnie System funkcjonuje w oparciu o Uchwałę Senatu nr 126 z dnia 24 kwietnia 2012 r. (Uchwały nr 126 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2012 r.).

Działaniem systemu objęci są studenci wszystkich poziomów i form studiów, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych oraz pracownicy Uczelni. System budowany jest z uwzględnieniem specyfiki jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Śląskiego i obejmuje w szczególności:

„(..) zasady rekrutacji na studia; analizę i doskonalenie programów kształcenia, system weryfikacji zakładanych efektów kształcenia; zasady zapewnienia wysokiego poziomu kadry dydaktycznej; ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych; badanie opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych; badanie karier zawodowych absolwentów, badanie opinii pracodawców; zasady monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu i jakości wyposażenia niezbędnego do nauki oraz środków wsparcia studentów i doktorantów; zasady gromadzenia; analizowania i publikowania informacji na temat kształcenia.

Natomiast Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii został wdrożony w 2015 r. (Regulamin Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia – uchwała Rady Wydziału z dnia 29.09.2015r.). Wydział przejął cele dotyczące zapewniania jakości kształcenia bezpośrednio ze Strategii Uniwersytetu Śląskiego na lata 2012-2020. Celem ogólnym Wydziałowego Systemu jest zapewnienie możliwie najwyższego poziomu kształcenia

poprzez ustawiczne monitorowanie procesu kształcenia w formie realizacji zadań wyznaczonych przez System, znajdowania i korygowania niedociągnięć. Natomiast cele szczegółowe systemu to doskonalenie programów kształcenia, monitorowanie osiągania zakładanych efektów kształcenia, wdrażanie działań antyplagiatowych, doskonalenie kadry dydaktycznej, badanie opinii interesariuszy wewnętrznych (o wszystkich aspektach kształcenia) i zewnętrznych (o programach kształcenia i przygotowaniu absolwentów) i ich wykorzystanie w doskonaleniu procesu kształcenia, monitorowanie zasobów i środków wsparcia, upowszechnianie informacji o działaniu systemu, moderowanie dyskusji o jakości kształcenia, inicjowanie zmian i wspieranie dobrych praktyk.

Podsumowując należy stwierdzić, iż w Uczelni i wizytowanej Jednostce funkcjonują wewnętrzne regulacje umożliwiające funkcjonowanie systemu zapewniania jakości kształcenia oraz doskonalenie jakości kształcenia. Dla systemu wyznaczone zostały zakres oraz cele sprzyjające podejmowaniu działań w odniesieniu do zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia.

2.1.2

Nadzór nad Uczelnianym Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia sprawuje Rektor (na poziomie uczelnianym) oraz kierownicy jednostek organizacyjnych (na poziomie wydziałów). Za wdrożenie i funkcjonowanie WSZJK odpowiedzialny jest Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia (powoływany przez Rektora), zaś w jednostkach organizacyjnych – wydziałowi pełnomocnicy ds. jakości kształcenia (powoływani przez kierowników jednostek). Zgodnie z powyższą Uchwałą wewnętrzną, hierarchiczną strukturę zapewnienia jakości tworzą: Rektor, kierownicy jednostek organizacyjnych, pełnomocnicy ds. jakości kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia oraz Kierunkowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia. Skład osobowy wymienionych ciał kolegialnych jest ustalany na okres kadencji Władz Uczelni. Uczelnianemu Zespołowi ds. Jakości Kształcenia przewodniczy pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, ponadto w skład powyższego gremium wchodzi: pełnomocnicy dziekanów lub kierowników jednostek organizacyjnych nie będących wydziałami, dwóch studentów wskazanych przez Uczelnianą Radę Samorządu Studenckiego oraz doktorant. Do kompetencji omawianego ciała należą m.in.: opracowanie procedur służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia, przedstawianie Rektorowi propozycji działań doskonalących proces kształcenia, ocena jakości kształcenia w Uczelni opracowana na podstawie analizy raportów z oceny własnej jednostek i raportów z ogólnouniwersyteckich badań ankietowych, przedstawianie Senatowi corocznych sprawozdań z oceny jakości kształcenia w Uczelni.

Do podmiotów mających wpływ na funkcjonowanie Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia należą przede wszystkim: Rada Wydziału, Rady Instytutów, Dziekan, Wydziałowy Zespół

ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowe Zespoły Zapewniania Jakości Kształcenia, Zespoły Pomocnicze Kierunkowych Zespołów Zapewniania Jakości Kształcenia a także Zespół ds. Jakości Kształcenia dla Studiów Doktoranckich, Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia na Studiach Podyplomowych. Dla ww. podmiotów dookreślone zostały zakresy zadań. Rada Wydziału tworzy i odpowiada za politykę zapewniania jakości kształcenia na Wydziale. Rady Instytutów wyrażają opinię w sprawach przewidzianych przez procedury wewnętrzne, w szczególności dotyczące spraw kadrowych, projektów itp. Do zadań Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia w szczególności należy: opracowywanie i wdrażanie na Wydziale szczegółowych procedur służących zapewnianiu i doskonaleniu jakości kształcenia; aktualizowanie i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia; przedstawianie propozycji działań podnoszących jakość kształcenia, sporządzanie corocznych raportów z oceny własnej jednostki w zakresie jakości kształcenia, a także corocznych sprawozdań na temat jakości kształcenia i funkcjonowania systemu zapewniania jakości kształcenia w jednostce. Natomiast zadania odnoszące się ściśle do kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów realizowane są przez Kierunkowe Zespoły Zapewniania Jakości Kształcenia, natomiast na studiach doktoranckich i podyplomowych przez Zespół ds. Jakości Kształcenia na Studiach Doktoranckich oraz odpowiednio Zespół ds. Jakości Kształcenia na Studiach Podyplomowych. Rozbudowana struktura w obszarze zapewnienia jakości jest wyrazem woli zaangażowania całej społeczności Wydziału, czyli pracowników doktorantów, studentów oraz słuchaczy studiów podyplomowych. Zarówno struktura procesu decyzyjnego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, jak i przydział obowiązków pomiędzy indywidualne osoby i ciała kolegialne zajmujące się monitorowaniem, oceną jak i doskonaleniem jakości kształcenia odzwierciedla bieżące potrzeby organizacyjne Uczelni i Wydziału, a także specyfikę prowadzonego kształcenia. W celu zwiększenia efektywności struktury organizacyjnej dookreślono wzajemne relacje pomiędzy poszczególnymi zespołami funkcjonującymi w tym obszarze, w celu wykluczenia zjawiska powielania się kompetencji. Zdaniem członków Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia struktura organizacyjna w tym obszarze ma charakter ewolucyjny podobnie jak sam system i jest zdolna do elastycznych przeobrażeń w ramach rodzących się potrzeb.

2.1.3.

Na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UŚ w Katowicach powołano szereg zespołów, których celem głównym jest „zapewnienie możliwie najwyższego poziomu kształcenia poprzez ustawiczne monitorowanie procesu kształcenia w formie realizacji zadań wyznaczonych przez Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK), znajdowania i korygowania niedociągnięć”.

Zespołem o relatywnie najszerszym oddziaływaniu jest Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (WZJK), który inicjuje i koordynuje działania podejmowane w ramach Systemu. Poza tym na Wydziale powołane zostały Kierunkowe Zespoły Zapewniania Jakości Kształcenia (dla Pedagogiki, Pedagogiki Specjalnej, Psychologii), Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia na Studiach Doktoranckich i Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia na Studiach Podyplomowych - szczególnie te dwa ostatnie zespoły są unikatowe na tle innych uczelni w kraju. Powołanie tych zespołów ma na celu uwzględnienie specyfiki kształcenia na równych kierunkach oraz różnych poziomach i formach kształcenia. Dodatkowo, w celu realizacji konkretnych zadań (np. ocena ankiet, ocena efektów kształcenia, czy hospitacji) powoływane są zespoły pomocnicze.

W żadnym z tych zespołów nie ma jednak przedstawicieli pracodawców (abstrahując od sytuacji, w której pracownik Wydziału jest jednocześnie zaangażowany w pracach instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego Wydziału, choć z opinii władz Wydziału zdarza się to rzadko). Nie oznacza to jednak brak zaangażowania pracodawców w kreowanie polityki jakości kształcenia, jak i jej realizację. Pracodawcy są zapraszani (co jest udokumentowane protokołami spotkań, zostało także potwierdzone przez pracodawców podczas spotkania z nimi) na posiedzenia zespołów (kierunkowych, względnie specjalnych, czy związanych ze studiami podyplomowymi, niestety nie udało się potwierdzić takich aktywności w pracach zespołu ds. studiów doktoranckich), podczas których wypracowuje efekty kształcenia, programy studiów itp.

Na Wydziale powołano także Radę Pracodawców, która ma wspomagać władze Wydziału w kształtowaniu programu i efektów kształcenia zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy. Rada Programowa zbiera się systematycznie (podczas wizytacji potwierdzono, że takie spotkania mają miejsce), odbywają się także spotkania Rady Pracodawców z władzami Jednostki. Przedmiotem posiedzeń Rady Pracodawców są raczej kwestie ogólne i ramy polityki jakości kształcenia, operacyjnie praca wykonywana jest najczęściej na poziomie kierunkowych zespołów, w związku z tym zidentyfikowano (co zostało potwierdzone podczas spotkania z Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia) pewne niedociągnięcia w zakresie wymiany informacji, bowiem na poziomie Rady Pracodawców, a także Wydziałowej Komisji niestety nie analizuje się konkretnych działań związanych z rozwojem kształcenia wypracowanych na poziomie zespołów kierunkowych, a przynajmniej ten przepływ informacji należałoby zintensyfikować. Zasadniczo nie osłabia to oceny zaangażowania pracodawców w proces zarządzania jakością kształcenia, jednak poprzez poprawę komunikacji (od dołu do góry) można poprawić jeszcze proces kształcenia, poprzez implementacje rozwiązań wypracowanych w jednym zespole w działaniach związanych z innym kierunkiem studiów realizowanych na Wydziale.

Przedstawiciele Rady Pracodawców aktywnie uczestniczą w kształtowaniu efektów kształcenia, recenzując propozycje przedstawiane przez Wydział, sugerują określone zmiany (stosowana korespondencja została przedstawiona podczas wizytacji, a takie działania potwierdzili podczas spotkania sami pracodawcy), wpływają także na siatkę zajęć i programy kształcenia (oczywiście nie dotyczy to tylko nowo powoływanych kierunków kształcenia, choć tam w ostatnim czasie zjawisko takie było najsilniejsze). W czasie wizytacji zapoznano się z opiniami efektów kształcenia dla kierunku Psychologia wykonanymi przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Tychach, w Bytomiu, spółkę ALTA sp. z o.o., Agencję Zatrudnienia. A na kierunku Pedagogika przez: Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży w Katowicach „Domy Aniołów Stróżów”, Niepubliczną Szkołę Podstawową „Otwarte okno” w Tychach, Szkołę Podstawową nr 13 w Siemianowicach Śląskich, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Strzyżowicach, Zespół Szkół w Wyrach, czy TEB Edukacja.

Bardzo aktywnie pracodawcy włączeni są w dbałość o jakość kształcenia poprzez system praktyk zawodowych i wolontariatu. Uczestniczą w kształtowaniu efektów kształcenia przy praktykach zawodowych, oceniają stopień ich realizacji, oceniają praktykantów, konfrontują swoje oceny z ocenami dokonanymi przy zastosowaniu ankiet przez samych praktykantów w celu poprawy jakości praktyk, sugerują także odpowiednie korekty w programie praktyk, czy też oczekiwanych efektach kształcenia. W czasie spotkania, podczas wizytacji, z przedstawicielami pracodawców zaapelowali, by nie tyle co zwiększyć bezwzględnie wymiar praktyk (choć to także), ale by je bardziej wyspecjalizować, a nadto może zmienić ich organizację, żeby nie były one „blokowane” w 2 czy 3 tygodniach, a realizować praktyki np. w ramach jednego dnia w tygodniu przez dłuższy czas, bowiem specyfika kierunków kształcenia i zawodów z nimi związanych wymaga raczej dłuższej obserwacji (szczególnie podkreślano to w przypadku kierunku Psychologia). Na studiach podyplomowych nie podnoszono tego zarzutu, co najpewniej wynika z faktu, że ich słuchacze pracują w zawodzie lub zawodach pokrewnych.

Na efekty kształcenia i jego jakość pracodawcy mogą także wpływać bezpośrednio jako dydaktycy, realizując także inne niż praktyki zawodowe przedmioty. Na studiach wyższych zdarzają się przedmioty realizowane przez praktyków, niebędących jednocześnie pracownikami Wydziału, choć na studiach podyplomowych jest to zdecydowanie częstsza praktyka (co podczas spotkań w ramach wizytacji podkreślili sami zainteresowani – tak pracodawcy, jak i słuchacze studiów podyplomowych).

Wydział prowadzi także, od 2009 roku, monitorowanie losów absolwentów, a wyniki z tego badania są przedstawiane władzom Wydziału. W ankiecie obok oceny stopnia zadowolenia z ukończonych studiów, zgodności wykonywanych obowiązków zawodowych ze zdobytym wykształceniem, respondenci mogą również odnieść się do treści programowych. Warto może jednak rozważyć, aby

wśród pytań zamkniętych w ankiecie umożliwić wskazanie treści, czy przedmiotów, które ich zdaniem powinny być modyfikowane lub eliminowane. W ten sposób zapewniona zostanie równowaga między oceną silniejszych i słabszych stron procesu kształcenia, bowiem pytania zawarte w aktualnym wzorze kwestionariusza ankiety umożliwiają podkreślenie przedmiotów, które oceniane są jako najbardziej przydatne. Należy zwrócić uwagę, że pokazną część interesariuszy zewnętrznych (obecnych na spotkaniu z pracodawcami) stanowią również absolwenci Wydziału, piastując określone funkcje w instytucjach życia społeczno-gospodarczego. W ten sposób również wpływają na jakość kształcenia, choćby poprzez zaangażowanie w Radę Pracodawców.

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami uczelnianymi interesariusze wewnętrzni (tj. studenci, doktoranci i pracownicy) i zewnętrzni mają zagwarantowaną możliwość delegowania własnych przedstawicieli do zespołów oraz podmiotów funkcjonujących w obszarze zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia.

Środowisko studenckie jest reprezentowane w Uczelnianym oraz Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia. Na podstawie zarządzenia nr 2 Dziekana z dnia 1 października 2012r. powołano oraz określono skład Kierunkowych Zespołów Zapewniania Jakości Kształcenia, funkcjonujących dla poszczególnych kierunków studiów, w których skład również wchodzi reprezentacja środowiska studenckiego. Studenci zasiadają także w organach kolegialnych Uczelni, niemniej jednak zastrzeżenia budzi fakt braku wystarczającej reprezentacji studentów w Senacie Uczelni (zgodnie z obowiązującym składem Senatu jest obecnie 13 studentów spośród 71 wszystkich członków, co stanowi 18,3%), co nie spełnia wymagań ustawy art. 61 ust. 3 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w omawianym gremium. Istotne jest, że studenci mają możliwość aktywnego uczestnictwa w wyżej wymienionych Zespołach, które gwarantuje: prowadzenie partnerskich rozmów, przedstawianie opinii dotyczących poszczególnych obszarów funkcjonowania Jednostki, jak również możliwość udziału w działaniach projakościowych podejmowanych przez Uczelnie. Studenci pozytywnie wypowiedzieli się na temat wskazanej współpracy, w szczególności na poziomie funkcjonowania Zespołów kierunkowych. Podobnie reprezentanci doktorantów biorą udział w pracach Rady Wydziału, Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości kształcenia, zarówno dla kierunku pedagogika jak i psychologia oraz Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia na Studiach Doktoranckich. Na szczególną uwagę zasługuje realne włączenie przedstawicieli doktorantów do prac w Komisjach i Zespołach struktury Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz ich zaangażowanie w prace.

Należy również zauważyć, iż w działania podmiotów funkcjonujących w obszarze zapewniania jakości kształcenia została zaangażowanych ok. 50 nauczycieli akademickich co zdaniem Pełnomocnika

Dziekana wpływa na budowanie współodpowiedzialności za jakość kształcenia na Wydziale, jak również kształtowanie postaw projakościowych oraz wspieranie rozwoju kultury jakości kształcenia.

2.1.4.

W Wydziałowym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia wyodrębnione zostały następujące procesy oraz towarzyszące im procedury:

- I. Doskonalenie efektów kształcenia – określanie efektów kształcenia, monitorowanie realizacji efektów kształcenia, ankieta oceny zajęć dydaktycznych, hospitacja zajęć dydaktycznych, analiza sylabusów, analiza narzędzi weryfikacji efektów kształcenia, monitorowanie realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych, analiza prac dyplomowych, doskonalenia efektów na studiach III stopnia i studiach podyplomowych, roczna ocena efektów kształcenia
- II. Doskonalenie programów kształcenia – analiza zgodności systemu kształcenia z obowiązującym stanem prawnym, analiza związku programów kształcenia ze strategią rozwoju Wydziału i misją Uniwersytetu Śląskiego, analiza poziomu satysfakcji osób kończących studia, monitorowanie kariery zawodowej absolwentów, analiza zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy, analiza wzorców międzynarodowych, udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie doskonalenia programu kształcenia, konsultacje z podmiotami wewnętrznymi, konsultacje z podmiotami zewnętrznymi, doskonalenie programów kształcenia
- III. Zapewnianie jakości kadry dydaktycznej – ocena nauczycieli akademickich przez studentów – ankietyzacja zajęć dydaktycznych, analiza doboru kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe
- IV. Zapewnianie studentom wsparcia dydaktycznego, naukowego i materialnego – analiza zasobów wsparcia dla studentów i doktorantów, analiza zasobów materialnych wspierających kształcenia, analiza organizacji procesu dydaktycznego
- V. Gromadzenie i udostępnianie informacji o jakości kształcenia – karta kierunku, karta nauczyciela akademickiego, gromadzenie innych informacji ważnych dla jakości kształcenia, publikowanie informacji o programach kształcenia (w tym efektach kształcenia), publikowanie informacji o organizacji procesu kształcenia, publikowanie informacji o działaniach w ramach systemu zapewniania jakości kształcenia
- VI. Zapobieganie nieprawidłowościom związanym z procesem kształcenia

VII. Doskonalenie WSZJK

Odnosząc się do kwestii związanych z monitorowaniem, oceną i doskonalenia procesu kształcenia - zostały przez Wydział uregulowane w ramach każdego z ww. obszarów. Ponadto podstawowe kwestie związane z zapobieganiem i postępowaniem w razie wykrycia nieprawidłowości w toku realizacji programu kształcenia precyzują Regulamin Studiów, Kodeks Etyki Studenta, Kodeks Etyki Doktoranta, Regulamin Dyplomowania itp.. Dokumenty te regulują zasady postępowania oraz prawa i obowiązki społeczności Wydziału. Natomiast doskonalenie samego systemu oraz związane z tym szczegółowe procedury zostały wyrażone w Regulaminie Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i m.in. obejmują otwarte posiedzenie Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia w trakcie którego przedstawia się najistotniejsze, uwagi związane za jakością kształcenia ujawnione w ciągu minionego, a także prowadzenie szczegółowych analiz przy zastosowaniu narzędzi benchmarkingu wewnętrznego, mentoringu indywidualnego, upowszechniania dobrych praktyk itp.

2.2.1

Na Wydziale wdrożono uczelniane i własne procedury przygotowania nowych oraz monitorowania i przeglądów już istniejących programów studiów dla wszystkich stopni i form kształcenia, w tym także studiów podyplomowych. (wytyczne sformułowano w uchwałach Senatu UŚ nr 380 z dnia 16 grudnia 2014 r., nr 453 z dnia 21 kwietnia 2015 r., nr 482 z 23 czerwca 2015 r. a stosowne procedury zawierają załączniki 1-6 do zarządzenia nr 165 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 16 grudnia 2013 r.). Ich immamentną częścią są procedury określania zakładanych, jak i weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia, w trakcie i na koniec procesu kształcenia. Obejmują one również praktyki zawodowe. Przy tworzeniu nowych efektów kształcenia odnoszono je do wzorcowych efektów kształcenia opisanych w KRK oraz efektów kształcenia definiowanych w innych, krajowych i zagranicznych uczelniach. Na poziomie modułów KZZJK analizuje sylabusy, w których dokonano zmian a wyniki analiz przekazuje autorom sylabusów oraz koordynatorom modułów. W analizie sylabusów bada się również zależności między treściami nauczania w ramach różnych modułów oraz między modułami.

Weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia dokonuje się na poziomie danego modułu, z wykorzystaniem narzędzi zapisanych w sylabusach. Przy weryfikacji cząstkowych efektów stosowane są tradycyjne narzędzia, testy, egzaminy, sprawdziany, prace zaliczeniowe, projekty, studia przypadków etc. Studenci w ankiecie mają możliwość oceny stopnia realizacji treści programowych

zawartych w sylabusie (pytanie zamknięte), jak również sformułowania otwartej wypowiedzi dotyczącej realizacji efektów kształcenia, w miejscu przeznaczonym na dodatkowe uwagi. Studenci mają również możliwość zgłaszania swoich sugestii w tym aspekcie podczas spotkań z Władzami Wydziału. Według opinii studentów, prezentowanych podczas spotkania z ZO PKA, formułowane przez nich uwagi i komentarze są brane pod uwagę, co przekłada się na wprowadzanie zmian przez Władze Dziekańskie. W ocenie efektów kształcenia wykorzystuje się także hospitacje zajęć - dwa pytania w arkuszu hospitacji nawiązują do realizacji zakładanych efektów kształcenia na danych zajęciach. Analizowane są także wyniki sesji i rozkłady ocen.

Monitorowanie efektów kształcenia uzyskiwanych w trakcie praktyk zawodowych dokonuje się na podstawie dokumentacji praktyk, która zawiera arkusz oceny oraz wzór ankiety w której każdego roku praktykanci oceniają odbyte praktyki. Praktyki odbywają także słuchacze podyplomowych studiów pedagogicznych, a ich ocena dokonywana jest przez kierownika jednostki, w której odbywa się praktyka według sformalizowanego wzoru. Zbiorcza ocena realizacji efektów praktyk przygotowywana jest corocznie przez opiekuna praktyk i ujmowana w sprawozdaniach KZZJK. Ponadto KZZJK każdego roku analizuje dokumentację praktyk, co najmniej 10% studentów danego kierunku a także raporty z ich przebiegu, eseje i opinie studentów wyrażone w ankietach, i na tej podstawie podejmuje działania naprawcze. Studenci mają możliwość oceny praktyk asystenckich i specjalistycznych na kierunku pedagogika i pedagogika specjalna. W Regulaminie WSZJK nie ma zapisów wprowadzających obowiązkowe hospitacje praktyk. W sposób systematyczny analizowane są efekty kształcenia demonstrowane w pracach dyplomowych. W każdym roku analizuje się próbkę co najmniej 5% prac dyplomowych (nie mniej niż 10) danego kierunku. Wnioski z tej analizy KZZJK przekazuje dziekanowi w formie raportu. Studenci kończący studia mogą się wypowiedzieć o uzyskanej wiedzy, umiejętnościach i kompetencjach społecznych w ankiecie satysfakcji ze studiów na WPiPS. Ponadto przeprowadzana jest roczna analiza efektów kształcenia a projekt raportu z tej analizy przekazywany jest nauczycielom wchodzącym w skład minimum kadrowego w celu wniesienia ich uwag a następnie dziekanowi. Ocena rocznych efektów kształcenia dokonana przez dziekana na podstawie sprawozdań z poszczególnych kierunków stanowi podstawę propozycji zmian formułowanych przez KZZJK w programach studiów. Nie rzadziej niż raz na dwa lata KZZJK dokonuje analizy form i narzędzi weryfikacji efektów kształcenia pod kątem ich skuteczności. W udostępnionych ekspertom PKA raportach z tych analiz wskazywane są trudności, nieprawidłowości, dobre praktyki, a także propozycje działań doskonalących.

Realizacja programów kształcenia monitorowana jest w sposób ciągły i ma na celu „wychycenie tzw. słabych sygnałów odchyleń od przyjętych założeń jakościowych”. Programy studiów są przeglądane

raz w roku przez KZZJK nie tylko na podstawie oceny efektów kształcenia przedstawionej przez dziekana, ale także bazują na wynikach badań opinii studentów, absolwentów, pracodawców, wynikach oceny jakości kadry uczącej. Podstawą doskonalenia programu studiów są także wyniki ankietowania studentów kończących studia. W ogólnouczelnianej ankiecie cztery pytania dotyczą efektów kształcenia. Studenci mogą się wypowiedzieć między innymi o tym, któremu efektowi wykładowcy poświęcają najmniej uwagi. Studentom zapewniono możliwość opiniowania i monitorowania oraz uczestnictwa w okresowym przeglądzie programów kształcenia poprzez udział swoich przedstawicieli w Kierunkowych Zespołach Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia. Istotne jest, że studenci wykazują zainteresowanie wskazaną tematyką, co przekłada się na ich aktywny udział w doskonaleniu programów kształcenia. Programy kształcenia analizowane są również pod kątem zgodności i spójności ze strategią rozwoju Wydziału i misją UŚ. Procedury WPiPS przewidują również coroczną analizę zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Przy każdej zmianie przepisów prawnych Dziekan w porozumieniu z WZJK i innymi jednostkami przeprowadza analizę zgodności programów kształcenia z obowiązującym systemem prawnym a jej wyniki przedstawia między innymi Radzie Wydziału. KZZJK przeprowadza raz na cztery lata analizę wzorców międzynarodowych dotyczących programów studiów.

Doktoranci Wydziału mają możliwość opiniowania, monitorowania, a także okresowego przeglądu programów studiów, w szczególności poprzez aktywne uczestnictwo w pracach Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia na Studiach Doktoranckich. W ramach prac Zespołu dokonywany jest okresowy przegląd programów kształcenia na studiach III stopnia, a także modułów i sylabusów zajęć oraz odpowiadający im opis efektów kształcenia. W opinii ZO PKA system dobrze funkcjonuje. Np. w wyniku ostatnio przeprowadzonego przeglądu sformułowano uwagi, które następnie przekazano prowadzącym zajęcia (uwzględniając takie aspekty, jak sposób weryfikacji efektów kształcenia, dopasowanie liczby punktów ECTS itd.). Po uwzględnieniu uwag Zespołu, ponownie poddano weryfikacji opis modułów i sylabusów modułów (Protokoły posiedzeń Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia na Studiach Doktoranckich – z dn. 17 grudnia 2013 r., 13 marca 2014 r., 6 maja 2014 r., itd.). Wprawdzie ZO PKA nie przedstawiono opinii właściwego organu samorządu doktorantów dotyczącej planów i programów studiów doktoranckich, ale przedstawiciele tego organu pozytywnie oceniają możliwości udziału w opiniowaniu takich dokumentów, poprzez udział w pracach Rady Wydziału.

2.2.2

Przedstawiciele Rady Pracodawców aktywnie uczestniczą w kształtowaniu efektów kształcenia, recenzując propozycje przedstawiane przez Wydział, sugerują określone zmiany (stosowana dokumentacja została przedstawiona podczas wizytacji, a takie działania potwierdzili podczas spotkania sami pracodawcy), wpływają także na siatkę zajęć i programy kształcenia (nie dotyczy to tylko nowo powoływanych kierunków kształcenia, choć tam w ostatnim czasie zjawisko takie było najsilniejsze). W czasie wizytacji zapoznano się z opiniami efektów kształcenia dla kierunku Psychologia wykonanymi przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Tychach, w Bytomiu, spółkę ALTA sp. z o.o., Agencję Zatrudnienia. A na kierunku Pedagogika przez: Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży w Katowicach „Domy Aniołów Stróżów”, Niepubliczną Szkołę Podstawową „Otwarte okno” w Tychach, Szkołę Podstawową nr 13 w Siemianowicach Śląskich, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Strzyżowicach, Zespół Szkół w Wyrach, czy TEB Edukacja.

Bardzo aktywnie pracodawcy włączeni są w dbałość o jakość kształcenia poprzez system praktyk zawodowych i wolontariatu. Uczestniczą w kształtowaniu efektów kształcenia przy praktykach zawodowych, oceniają stopień ich realizacji, oceniają praktykantów, konfrontują swoje oceny z ocenami dokonanymi przy zastosowaniu ankiet przez samych praktykantów w celu poprawy jakości praktyk, sugerują także odpowiednie korekty w programie praktyk, czy też oczekiwanych efektach kształcenia. W czasie spotkania z ekspertami PKA przedstawiciele pracodawców zaapelowali, by nie tylko zwiększyć wymiar praktyk (choć to także), ale by je bardziej wyspecjalizować. Sugerowali również zmianę ich organizacji, aby nie były one „blokowane” w 2 czy 3 tygodniach, a realizowane np. w ramach jednego dnia w tygodniu przez dłuższy czas, bowiem specyfika kierunków kształcenia i zawodów z nimi związanych wymaga raczej dłuższej obserwacji (szczególnie podkreślano to w przypadku kierunku Psychologia). Na studiach podyplomowych (na niektórych praktyki są obowiązkowe) nie podnoszono tego zarzutu, co najpewniej wynika z faktu, że ich słuchacze pracują w zawodzie lub zawodach pokrewnych. Na efekty kształcenia i ich jakość pracodawcy mogą także wpływać bezpośrednio jako dydaktycy, przede wszystkim na studiach podyplomowych (co podczas spotkań podkreślili sami zainteresowani – tak pracodawcy, jak i słuchacze studiów podyplomowych). W procesie doskonalenia programów studiów Wydział może wykorzystać wyniki ogólnouczelnianego badania oczekiwań pracodawców wobec absolwentów UŚ. Jego przydatność jest ograniczona, ponieważ ankietę nie pozwala na zdezagregowanie wyników badania na poziom wydziału i kierunków studiów.

2.2.3

Postępowania dotyczące procesu rekrutacji na studia zawarte są w uchwałach Senatu Uniwersytetu (ostatnia nr 586 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 24 maja 2016 roku w sprawie *warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w roku akademickim 2017/2018*). Środowisko studenckie uczestniczy pośrednio w opiniowaniu oraz monitorowaniu tego procesu poprzez udział swoich przedstawicieli w posiedzeniach Rady Wydziału oraz Senatu Uczelni. Niezbędne informacje, w tym kryteria kwalifikacji oraz listy osób zakwalifikowanych są publikowane na stronie internetowej Uczelni, co potwierdza transparentność podejmowanych działań. Zespół Oceniający PKA pozytywnie ocenia także procedurę rekrutacji kandydatów na studia III stopnia. Należy jednak zwrócić uwagę, że procedura dotyczy warunków i trybu oceny w samym postępowaniu kwalifikacyjnym, a zatem nie uwzględnia opinii doktorantów na temat przebiegu procesu rekrutacji czy oceny przejrzystości kryteriów kwalifikacyjnych w kolejnych etapach rekrutacji.

Weryfikacja zasad oceniania studentów przez środowisko studenckie jest dokonywana za pośrednictwem badania ankietowego „ocena pracy nauczyciela akademickiego”. We wskazanej ankiecie, w miejscu na dodatkowe uwagi, studenci mają możliwość wyrażenia opinii dotyczącej m.in. obiektywności, czy kompleksowości stosowanych form oceniania. O jasności i sprawiedliwości kryteriów oceniana wypowiadają się także studenci „wypełniający ankietę satysfakcji ze studiów”. Istotna jest również organizacja raz w roku otwartego posiedzenia KZZJK, w którym mogą wziąć udział wszyscy interesariusze wewnętrzni Jednostki. Studenci pozytywnie ocenili możliwości oferowane w tym zakresie, co świadczy o poprawnym funkcjonowaniu systemu i uwzględnianiu ich opinii w tym obszarze. Ocena postępów doktorantów dokonywana jest przez ich promotorów i kierownika studiów, a jej narzędziem są wyniki sesji oraz coroczne sprawozdania z postępów w pracy naukowej składane przez doktorantów. Wydaje się jednak, że tego typu rozwiązania nie wykazują dużej skuteczności, ponieważ, jak wynika z przytoczonych w Raporcie Samooceny danych, w latach 2014-2015 spośród 15 doktorantów, którzy ukończyli studia doktoranckie, żaden z nich nie uzyskał stopnia naukowego doktora. Zatem należałoby, w porozumieniu z doktorantami, wzmocnić procedury i mechanizmy przeciwdziałające tego typu zjawiskom. Takie działania są podejmowane. Między innymi zidentyfikowano przyczyny niskiej skuteczności studiów doktoranckich i Uchwałą 84/2014 Rady Wydziału z dn. 27 maja 2014 r., w sprawie zmiany warunków zaliczenia III roku studiów doktoranckich wprowadzono obowiązek otwarcia przewodu doktorskiego jako warunek zaliczenia III roku.

Od 2009 r. Uczelnia prowadzi monitorowanie losów absolwentów studiów I i II cyklu kształcenia. W ankiecie obok oceny stopnia zadowolenia z ukończonych studiów, zgodności wykonywanych obowiązków zawodowych ze zdobytym wykształceniem, respondenci mogą również odnieść się do treści programowych. Warto może jednak rozważyć, aby wśród pytań zamkniętych w ankiecie umożliwić wskazanie treści, czy przedmiotów, które ich zdaniem powinny być modyfikowane lub eliminowane. W ten sposób zapewniona zostanie równowaga między oceną silniejszych i słabszych stron procesu kształcenia, bowiem pytania zawarte w aktualnym wzorze kwestionariusza ankiety umożliwiają wyróżnienie tylko tych przedmiotów, które oceniane są jako najbardziej przydatne. Wyniki z tego badania są zdezagregowane na poziom kierunków studiów i przedstawiane władzom Wydziału. Ich analiza przedstawiana jest w dorocznych raportach KZZJK. Przydatność tego narzędzia dla doskonalenia programów studiów jest jednak ograniczona, ponieważ odsetek wypełnianych ankiet dla kierunków studiów prowadzonych na WPiPS jest niska, w niektórych latach oscyluje wokół 5%.

Uniwersytet Śląski opracował procedury postępowania dotyczące potwierdzania efektów uczenia się nabytych poza szkolnictwem wyższym. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się określono w nr 485 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 czerwca 2015 r. w *sprawie zasad organizacji w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną*. Zgodnie z tą uchwałą po pozytywnej weryfikacji efektów uczenia się adekwatnych dla danego kierunku studiów Dziekan może zaliczyć do 50% punktów ECTS przypisanych danemu programowi studiów, a okres studiowania może być skrócony. W Regulaminie WSZJK, z uwagi na krótki okres obowiązywania w/w uchwały Senatu, nie ma jeszcze zapisu dotyczącego oceny potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem szkolnictwa wyższego.

2.2.4

Ogólne procedury dotyczące przyjęć nowych pracowników są zgodne z przepisami zawartymi w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i przewidują nabór w trybie publicznie ogłaszanego konkursu. Postępowanie konkursowe opisane jest w rozdziale XVI Statutu UŚ oraz Wytycznych Rektora z dnia 23 października 2014 r. i Komunikacie Rektora z 15 marca 2016 r. Między innymi opracowano formularz ogłoszenia konkursu. Realizacją konkursów zajmuje się Wydziałowa Komisja Konkursowa. Z wyjaśnień Dziekana wynika, że najczęściej przyjmowani są wychowankowie Wydziału. Taka polityka, w opinii ZO PKA nie sprzyja transferowi dydaktycznego *know how* nabytego przez nauczycieli w innych uczelniach.

Wydział opracował i wdrożył wielostronny system oceny nauczycieli akademickich oraz osób wspierających proces kształcenia. Monitorowanie, ocena i doskonalenie jakości procesów związanych z kadrami prowadzącą i wspierającą proces kształcenia jest realizowane przez Biuro ds. Jakości Kształcenia UŚ, przeprowadzające ocenę pracy nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia. Zgodnie z wymogami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym prowadzona jest okresowa ocena każdego pracownika dydaktycznego uwzględniająca dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny. Zgodnie z opracowanymi procedurami zadanie to powierzono Wydziałowej Komisji ds. Oceny Nauczycieli Akademickich. Z jej Raportu za rok 2015 wynika, że 12% ocenionych osób nie uzyskało oceny w pełni pozytywnej (niecałe 5% oceniono negatywnie a 7% warunkowo).

Ważną częścią okresowej oceny nauczycieli akademickich są wyniki hospitacji oraz opinie studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych wyrażane w ankietach (Zarządzenie nr 85 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 16 czerwca 2015 r. w sprawie *ankiety oceny pracy nauczyciela akademickiego*). Z wyjaśnień Dziekana a także opinii nauczycieli akademickich wynika, że w ocenie okresowej preferowane są osiągnięcia naukowo-badawcze. Zaangażowanie pracowników w działalność organizacyjną np. w prace WZZJK i KZZJK nie jest w szczególny sposób honorowane np. niższą pensum.

Szczegółowo opracowano wydziałową procedurę ankietyzacji studentów i uwzględniania jej wyników w ocenie okresowej pracowników dydaktycznych. Ankietyzacja obejmuje studentów I i II stopnia kształcenia oraz jednolitych studiów magisterskich a jej założenia są zrozumiałe i powszechnie dostępne dla studentów. Ocena studencka dokonywana jest powszechnie i cyklicznie, z poszanowaniem zasad anonimowości. Kwestionariusz ankiety oceny pracy nauczyciela akademickiego składa się z puli 10 pytań zamkniętych oraz miejsca na dodatkowe uwagi studentów, co jest istotne z punktu widzenia kompletności stosowanego narzędzia badawczego. Zgodnie z procedurą „*przeprowadzania ankiety oceny zajęć dydaktycznych i wykorzystania jej wyników w procesie zapewnienia jakości kształcenia Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego*”, ankiety poddawane są analizie, a jej indywidualne wyniki są udostępniane pracownikom, których dotyczy ankieta oraz Władzom Wydziału i Kierownikom Katedr. Na podstawie uzyskanych wyników zwierzchnicy są zobowiązani podjąć działania zmierzające do poprawy jakości kształcenia zajęć prowadzonych przez podlegających im nauczycieli akademickich. Zbiorcze wyniki ankiety, w postaci raportu zawierającego wnioski i rekomendacje, sformułowane przez KZZJK udostępniane są całej społeczności Wydziału i publikowane na stronie internetowej. Pewne zastrzeżenia budzić może to, że procedura oraz wzór karty oceny nie wskazują sposobu uwzględniania opinii studenckich w ocenie okresowej. Zarządzenie nr 58/2014 Rektora nie wymienia także studentów bądź ich przedstawicielstwa

jako odbiorców wyników ankietyzacji. Studenci w rozmowach z ekspertami PKA pozytywnie ocenili powyższe rozwiązania, wskazując, że ich opinie uwzględniane są w polityce kadrowej WPiPS. Poinformowali również, że problematyka ankietyzacji jest dyskutowana na otwartych spotkaniach z Władzami Dziekańskimi. Jakość kadry nauczycieli akademickich oraz kadry wspierającej proces kształcenia oceniają także studenci w „ankiecie satysfakcji ze studiów na WPiPS” (7 pytań). Doktoranci podobnie jak i studenci uczestniczą w ocenie pracy nauczyciela akademickiego, poprzez udział w ankiecie oceny pracy nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia dydaktyczne, określonej Zarządzeniem Rektora UŚ nr 85/2015 z dnia 16 czerwca 2016 r. W kwestionariuszu ankiety uwzględniono takie aspekty jak ocena stopnia realizacji treści zawartych w sylabusie modułu, jasność i przystępność przekazywanych treści czy dostępność prowadzącego w godzinach konsultacji. Badaniem ankietowym objęci są również prowadzący zajęcia na studiach podyplomowych. KZZJK co najmniej raz w roku przedstawia wyniki ocen nauczycieli, może powołać zespoły pomocnicze dla zbadania zgodności dorobku naukowego pracowników dydaktycznych z obszarami kształcenia, analizuje dane zawarte w Kartach nauczycieli akademickich. Wyniki analizy uwzględniane są przez kierownictwo Wydziału i instytutów przy obsadzie zajęć i tworzenia minimum kadrowego.

Prowadzone są także badania jakości usług świadczonych przez kadre wspierającą proces kształcenia. W 2014 roku została przeprowadzona ankieta dotycząca oceny pracy dziekanatów i jakości obsługi administracyjnej WPiP przez Uczelniane Biuro ds. Jakości Kształcenia. Wyniki badania zostały opublikowane na stronie Internetowej Wydziału, wraz z wnioskami i dokonanymi zmianami w negatywnie ocenionych obszarach (m.in. postulowano wydłużenie czasu pracy dziekanatów). Jakość kadry wspierającej proces kształcenia oceniają także studenci w ankiecie satysfakcji ze studiów na WPiPS.

Na Wydziale prowadzone są, z inicjatywy dziekana lub dyrektorów instytutów, dwojakiemu rodzaju hospitacje zajęć, o charakterze kontrolnym oraz doskonalącym, w tym także zajęć dla doktorantów. W ramach tych pierwszych hospitowane są przede wszystkim zajęcia nauczycieli ocenionych przez studentów niżej niż przeciętnie, zajęcia nowo wprowadzane do programu studiów, prowadzone przez nowo zatrudnionych pracowników i prowadzone przez doktorantów. Ci ostatni pozytywnie oceniają rolę hospitacji zajęć dydaktycznych w procesie doskonalenia umiejętności prowadzenia zajęć dydaktycznych. Ocenia się realizację efektów kształcenia, przygotowanie merytoryczne hospitowanego, dobór metod nauczania, wykorzystanie środków dydaktycznych, przebieg zajęć oraz sposoby sprawdzania i oceniania osiągnięć studentów. Za zgodą prowadzącego mogą być hospitowane

zajęcia nauczycieli uzyskujących najwyższe oceny studentów. Objęci są nimi przede wszystkim doktoranci i nowo zatrudnieni pracownicy dydaktyczni a ich celem jest doskonalenie umiejętności dydaktycznych w ramach benchmarkingu wewnętrznego przez zapoznanie tych grup z najlepszymi praktykami dydaktycznymi w ramach hospitacji doskonalących . Wyniki hospitacji analizowane są przez Dziekana i dyrektorów instytutów, którzy formułują wytyczne dotyczące podjęcia działań doskonalących za wdrożenie których odpowiadają KZZJK. ZO PKA wysoko ocenia realizowany system hospitacji, a w szczególności hospitacje zajęć najlepszych dydaktyków.

Uniwersytet oferuje tradycyjne środki wsparcia w rozwoju naukowym kadry, zwłaszcza młodej przygotowującej stopnie doktora i doktora habilitowanego, między innymi w formie seminariów i konferencji ogólnouczelnianych. Np. we wrześniu 2015 WZZJK zorganizował warsztat doskonalący umiejętności dydaktyczne dla młodych pracowników/ doktorantów. Młodzi pracownicy naukowci oraz doktoranci (osoby, które nie ukończyły 35 lat) mogą uzyskać w drodze konkursu środki z dotacji celowej MNSW na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych. Zgodnie Regulaminem Wydziałowej Komisji ds. alokacji tych środków dokonuje Komisja Wydziałowa według zasad zawartych w jej Regulaminie, a jednym z kryteriów przydziału środków są recenzje zgłoszonych projektów badawczych. Na spotkaniu z ekspertami PKA nauczyciele wskazywali na rozmaite formy podnoszenia kompetencji dydaktycznych i doskonalenia swojego warsztatu dydaktycznego.

2.2.5

Na Wydziale sprawnie działają procedury monitorowania i analiz infrastruktury dydaktycznej i zasobów materialnych warunkujących prowadzenie procesu kształcenia, organizacji procesu dydaktycznego oraz systemu wsparcia dydaktycznego i naukowego dla studentów i doktorantów. Kierownictwo Wydziału we współpracy z WZJK każdego roku analizuje warunki prowadzenia zajęć, w tym sal i laboratoriów dydaktycznych, dostępu do komputerów poza godzinami zajęć, dostępności pomocy dydaktycznych, zasobów bibliotecznych i dostępu do baz danych. Analizie podlega również liczebność studentów w grupach zajęciowych, harmonogram zajęć i ich organizacja. Na uznanie zasługuje przygotowywanie raportów oceniających infrastrukturę dydaktyczną i system wsparcia przy aktywnym udziale samorządów studentów i doktorantów. Studenci mają możliwość wyrażenia swoich opinii w ankiecie o jakości pracy dziekanatów. Analiza systemu wsparcia obejmuje też problematykę opieki naukowej, w tym w ramach seminariów dyplomowych, dostępności nauczycieli, pracowników administracyjnych. Prężnie funkcjonuje studencki ruch naukowy, czego dowodem jest istnienie 10 kół naukowych i ponad 40 artykułów opublikowanych przez studentów w latach 2013-2016.

W ramach badania ankietowego dotyczącego satysfakcji ze studiów społeczność studencka ma możliwość oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów. Kwestionariusz ankiety dostosowano do specyfiki zajęć na WPiPS. Składa się on z puli pytań zamkniętych określających poziom zadowolenia studentów z warunków studiowania oraz miejsca na dodatkowe uwagi, dotyczące mocnych i słabych stron funkcjonowania Wydziału. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie wypowiedzieli się na temat przydatności tej ankiety. Pozytywnie należy ocenić prowadzenie innych badań ankietowych odnoszących się do jakości oferowanych usług. Przykładem jest przeprowadzenie ankiety dotyczącej satysfakcji z odbytych praktyk zawodowych, czy oceny działalności Samorządu Studenckiego. Istotne jest, że działania projakościowe uwzględniają postępowania doskonalące, weryfikację oraz informację zwrotną skierowaną do studentów, co ma istotny wpływ na kompleksowość podejmowanych decyzji w obszarze zarządzania jakością.

Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia przeprowadza ocenę wsparcia udzielanego doktorantom analizując dostęp do zasobów materialnych (biblioteka i pracownie komputerowe), a także środków wsparcia w postaci stypendiów, dostępu do wymian krajowych i międzynarodowych oraz możliwości wsparcia w badaniach i samodzielnym prowadzeniu badań naukowych. W Raporcie „nt. wsparcia udzielanego studentom studiów doktoranckich na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w roku akademickim 2014/2015” przygotowanego w ramach prac Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia, z dnia 9 listopada 2015 r. przedstawiono aktualną ocenę wsparcia doktorantów w zakresie w/w kryteriów. Wsparcie doktorantów oceniono jako dobre, a jedynym zidentyfikowanym postulatem jest zwiększenie możliwości zgłaszania zapotrzebowania na pozycje literaturowe w bibliotece wydziałowej. W jednostce funkcjonuje ponadto system nieformalny polegający na zgłaszaniu ewentualnych potrzeb Kierownikowi Studiów Doktoranckich. Doktoranci podkreślili wystarczającą skuteczność tych rozwiązań i satysfakcjonujący dostęp do infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Z kolei, w zakresie środków wsparcia należy podkreślić brak wiedzy doktorantów na temat wprowadzonej Regulaminem studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich w dyscyplinach pedagogika i psychologia (Uchwała nr 86/2014 z dnia 27 maja 2014 r.) możliwości ubiegania się o stypendia doktoranckie. Równocześnie, w Raporcie Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia nie sformułowano wniosków związanych z oceną przyczyn nieprzyznawania tego typu stypendium oraz ewentualnymi możliwościami wprowadzenia takiej formy wsparcia, a także nie sformułowano rekomendacji w tym zakresie.

W uczelni opracowano procedury zapobiegania nieprawidłowościom i postępowania w razie ich

wykrycia w procesie kształcenia. Odpowiednie regulacje zawarte są w Regulaminie Studiów, Kodeksie Etyki Studenta, Kodeksie Etyki Doktoranta Regulaminie Dyplomowania. W procesach tych uczestniczą przedstawiciele samorządów studenckiego i doktoranckiego opiniując programy kształcenia i harmonogramy zajęć. Każda praca dyplomowa i magisterska sprawdzana jest w systemie antyplagiatowym.

2.2.6

Regulamin WSZJK Wydziału Pedagogiki i Psychologii w punkcie 8 „Gromadzenie i udostępnianie informacji o jakości kształcenia” określa sposób gromadzenia oraz publikowania informacji, związanych z procesem kształcenia (regulamin i program studiów, zakładane efekty uczenia się, harmonogram zajęć itp.). Niezbędne informacje studenci mogą odnaleźć na stronie Internetowej Instytutu, Wydziału lub Uczelni oraz na platformie internetowej USOSweb w Karcie kierunku. Środowisko studenckie pozytywnie oceniło możliwości oferowane w tym zakresie. Istotne jest, że studenci mają możliwość oceny i weryfikacji wskazanych postępowań podczas otwartych posiedzeń KZZJK oraz spotkań z Władzami Wydziału.

W Uniwersytecie Śląskim zgodnie z Uchwałą nr 126 Senatu UŚ z dnia 24 kwietnia 2012 r. oraz zarządzeniem nr 6 Rektora Uniwersytetu Solarskiego w Katowicach z dnia 19 stycznia 2015 r. zbieranie informacji o kierunkach studiów dokonuje się za pośrednictwem *Karty kierunku* a o nauczycielach akademickich *Karty nauczyciela akademickiego*. *Karta kierunku* zawiera kompletne informacje o programach kształcenia, w tym o efektach kształcenia, planach studiów i opisach modułów. Informacje te wraz z elektronicznymi sylabusami publikowane są w systemie USOSweb. *Karta nauczyciela akademickiego* zawiera między innymi informacje o publikacjach, udziale w projektach naukowo-badawczych, osiągnięciach dydaktycznych, w tym udziale w kształceniu kadry naukowej, i organizacyjnych, udziale w konferencjach naukowych, informacje o postępach w podnoszeniu kwalifikacji, współpracy z partnerami zagranicznymi, działalności eksperckiej prowadzonej poza uczelnią.

Cechą charakterystyczną WSZJK jest dokumentowanie procesów monitorowania i przeglądów programów i efektów kształcenia oraz warunków w jakich to się dokonuje. KZZJK tworzą raporty/sprawozdania między innymi z oceny sylabusów, osiągniętych efektów kształcenia, praktyk, prac dyplomowych, wyników ankiet studenckich, ewaluacji zajęć dydaktycznych, ankiet satysfakcji studentów ze studiów, infrastruktury i systemu wsparcia, spotkań ze studentami, doktorantami i pracownikami, z analiz doskonalenia jakości kształcenia na studiach podyplomowych, z wyników

badań losów absolwentów. Dowodzi to, że gromadzone informacje są faktycznie przetwarzane na poziomie kierunku i Wydziału a wyniki analiz wykorzystywane w procesie doskonalenia kształcenia studentów, doktorantów i słuchaczy studiów doktoranckich.

2.2.7

Wydział prowadzi otwartą politykę informowania szerokiej publiczności o procesie kształcenia, jego wynikach i jakości, działalności naukowej o czym świadczy bogactwo informacji zamieszczonych na stronach internetowych Wydziału oraz instytutów. Między innymi publikowane są w całości karty kierunków, plany studiów, zakładane efekty kształcenia wraz z matrycą pokrycia efektów kierunkowych przez efekty modułowe, sposób uwzględnienia wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy, wyników monitorowania losów absolwentów, wykorzystania wzorców międzynarodowych, współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. W specjalnej zakładce „Jakość kształcenia” znajdują się informacje o uczelnianym Zespole ds. jakości kształcenia oraz pełna dokumentacja charakteryzująca procedury i funkcjonowanie Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, wzoru dokumentów oraz wewnętrzne przepisy regulujące różne aspekty systemu zapewniania jakości. Na uznanie zasługuje publikowanie raportów dotyczących oceny efektów kształcenia, działalności WZJK, oceny własnej WPiPS, wyników analiz ankiet z ceny zajęć dydaktycznych, oceny pracy dziekanatów, satysfakcji ze studenckich praktyk zawodowych, analizy wyników poziomu satysfakcji osób kończących studia, oceny systemu wsparcia studentów. Na stronie internetowej Wydziału znajduje się również specjalna zakładka poświęcona samym studiom doktoranckim, zapewniając pełny dostęp do informacji na temat programu studiów, stypendiów, o które mogą się ubiegać doktoranci, przepisów regulujących funkcjonowanie tych studiów, a także bieżące komunikaty. Jednocześnie doktoranci podkreślają wysoki poziom zadowolenia z dostępu do informacji. Informacje wydziałowe uzupełniane są istotnymi informacjami zamieszczanymi na stronie internetowej uczelni. Np. Biuro Karier publikuje wyniki badań losów absolwentów (aczkolwiek ze znacznym opóźnieniem), raporty z badań oczekiwań pracodawców. Informacje o studiach podyplomowych umieszczone są na stronach internetowych instytutów i UŚ. Możliwość rozważenia ich skomasowania w zakładce na stronie internetowej Wydziału.

Wysoko oceniając zawartość strony internetowej WPiPS należy zwrócić uwagę na jej zasadniczą słabość, jaką jest brak strony internetowej Wydziału i instytutów w językach obcych, przynajmniej w języku angielskim. Warto też zadbać o konsekwencje w publikowaniu raportów z poszczególnych lat, ponieważ nie wszystkie dla danego roku są opublikowane.

2.3

Wydział wdrożył mechanizmy monitorowania systemu zapewniania jakości i platformy refleksji nad jego wynikami. Wyniki tych procesów zamieszczane są w raportach WZZJK. Np. w raporcie „Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia w roku akademickim 2015/2016” wymieniono badane obszary systemu, wyniki badania, proponowane działania doskonalące oraz wyniki powtórnego badania. W Raporcie Samooceny w tabeli nr 11 (s. 43 - 46) przytoczono liczne przykłady analiz poszczególnych elementów i narzędzi WSZJK. Na szczególne uznanie zasługuje organizowanie cyklicznych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi, przede wszystkim studentami i doktorantami, w trakcie których mogą oni zasygnalizować wszystkie interesujące ich problemy. Opracowano także procedurę analizy wyników akredytacji instytucjonalnych. Interesującym forum wymiany uwag na temat jakości kształcenia jest organizowane raz w roku otwarte dla każdego członka społeczności Wydziału posiedzenie WZJK. Na podstawie analizy treści rozmaitych raportów a także prowadzonych rozmów z przedstawicielami społeczności wydziału należy stwierdzić, że w sposób systematyczny wdrażane są propozycje doskonalące proces kształcenia a także sam system. Np. wprowadzono nowe wzory ankiet studenckich i doktoranckich, lepiej wykorzystano system IT dla gromadzenia informacji i kształceniu. Wśród narzędzi służących doskonaleniu systemu jakości Regulamin WZZJK wymienia między innymi tzw. benchmarking wewnętrzny (upowszechnianie dobrych praktyk), mentoring indywidualny. Nie ulega wątpliwości, że sprawnie funkcjonuje monitorowanie efektywności WSZJK na poziomie kierunków studiów I i II stopnia kształcenia, w nieco mniejszym stopniu na studiach doktoranckich. W opinii ZO PKA przydałoby się więcej dyskusji nad samą konstrukcją WSZJK i jego rolą w realizacji celów strategicznych w obszarze jakości kształcenia. Takie zadanie wymaga ścisłego współdziałania z UKJK. Z dyskusji z przedstawicielami UKJK i WZJK wynika, że przewiduje się bardziej kompleksowy przegląd systemów zapewniania jakości na poszczególnych wydziałach i ich modyfikację w taki sposób, aby były odporne na zmiany zewnętrzne tj. regulacje państwowe i stanowiły pożyteczne narzędzie zarządzania strategicznego. ZO PKA sugeruje rozważenie propozycji wdrożenia okresowego audytu systemów wydziałowych prowadzonego przez UKZJK.

3. Uzasadnienie

Na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UŚ wdrożono wewnętrzny system zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Ma charakter kompleksowy, ponieważ obejmuje wszystkie poziomy i formy kształcenia oraz obszary działania wskazane w Europejskich Standardach i Wskazówkach. Cechuje go

rozbudowana struktura organizacyjna, wśród której centralną rolę odgrywają kierunkowe zespoły zapewniania jakości, tworzone także dla studiów doktoranckich i podyplomowych. Sprzyja to wdrażaniu rozwiązań projakościowych na poziomie kierunku. W opinii przedstawicieli Wydziału struktura organizacyjna WSZJK funkcjonuje sprawnie i nie odnotowuje się na tym polu jej dysfunkcyjności. W realizacji zadań projakościowych aktywnie uczestniczą interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Zwraca uwagę masowy udział nauczycieli akademickich (ponad 50 osób) w pracach KZZJK oraz aktywny udział studentów i doktorantów. W opinii tych grup struktura zarządzania jakością jest przejrzysta i zrozumiała. Studenci i doktoranci uczestniczą w opiniowaniu, monitorowaniu, a także okresowym przeglądzie programów studiów, ocenie kadry dydaktycznej i wspierającej proces kształcenia oraz jego warunków infrastrukturalnych i systemu wsparcia. ZO PKA z przyjemnością odnotowuje ogromny entuzjizm i zaangażowanie członków zespołów zapewniania jakości kształcenia w rozwój WSZJK. Różne grupy interesariuszy zewnętrznych zaangażowani są w prace Rady Pracodawców, w ramach której bezpośrednio wpływają na kształtowanie efektów kształcenia, a także treści programowe i plany studiów. Na bieżąco współpracują z KZZJK, przez co również wpływają na kształtowanie polityki związanej z jakością kształcenia. Na uznanie zasługuje stworzenie licznych platform dyskusji nad jakością kształcenia w których udział biorą wszyscy interesariusze zewnętrzni. Wypracowano liczne i zróżnicowane narzędzia i sposoby badania i doskonalenia poszczególnych obszarów WSZJK. Na szczególne wyróżnienie zasługuje:

- system monitorowania i weryfikacji efektów kształcenia, zwłaszcza studenckich praktyk zawodowych,
- system monitorowania i okresowych przeglądów programów studiów,
- benchmarking wewnętrzny, którego elementem są hospitacje najlepszych wykładowców,
- rozwinięta ocena warunków materialnych kształcenia i systemu wsparcia studentów i doktorantów,
- system analiz działań projakościowych
- otwartość w polityce informowania o programach kształcenia i jego efektach oraz wynikach funkcjonowania WSZJK.

W ocenie ekspertów PKA system zapewniania jakości został zaakceptowany przez kluczowych interesariuszy Wydziału, generuje postawy projakościowe, ma wbudowane mechanizmy jego doskonalenia. Poszczególne narzędzia i mechanizmy są systematycznie monitorowane i udoskonalane. Wysoki stopień satysfakcji studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych, pracowników, absolwentów i pracodawców a także duża łatwość zatrudnienia absolwentów (przeciętnie w ciągu 3 miesięcy) wskazują na dużą efektywność podejmowanych przedsięwzięć

projakościowych

Przedstawiciele pracodawców są zaangażowani w prace Rady Pracodawców, w ramach której bezpośrednio wpływają na kształtowanie efektów kształcenia, a także treści programowe, czy plan studiów. Dodatkowo na bieżąco współpracują z Kierunkowymi Zespołami Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale, przez co również wpływają na kształtowanie polityki związanej z jakością kształcenia. Również analiza badania losów absolwentów poszczególnych kierunków pozwala na częściowe odniesienie się do sytuacji absolwentów na rynku pracy, a w ten sposób również pośrednio do określenia wymagań i oczekiwań pracodawców w tym zakresie, tym bardziej, że wśród przedstawicieli pracodawców współpracujących z Wydziałem znaczna jest populacja absolwentów Wydziału.

Udział przedstawicieli rynku pracy i instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego w określaniu i ocenie efektów kształcenia, a także w tworzeniu czy przeglądzie programów i planów kształcenia jest istotny. Warto także podkreślić, że wpływ interesariuszy na efekty kształcenia odbywa się także w drodze realizowanych przez nich zajęć dydaktycznych, choć to ma miejsce zwłaszcza na poziomie studiów podyplomowych.

4. Zalecenia

- Nieodzwonne jest opracowanie angielskojęzycznej strony internetowej WPiPS.

3. Efektywność polityki kadrowej realizowanej w jednostce

3.1 Jednostka dysponuje zasobami kadrowymi dostosowanymi do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej, naukowej lub badawczo-rozwojowej. *

3.2 Jednostka prowadzi efektywną politykę kadrową umożliwiającą właściwe wykorzystanie potencjału pracowników naukowo-dydaktycznych, rozwój ich kwalifikacji i pozyskiwanie nowych pracowników oraz sprzyjającą umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1.

Pracownicy zatrudnieni na Wydziale Pedagogiki i Psychologii reprezentują w dorobku naukowym i badawczym dwie dyscypliny naukowe (psychologie i pedagogikę) wiodące w dziedzinie, w której osadzone są efekty kształcenia. Struktura kwalifikacji (naukowych oraz doświadczenia praktycznego) jest zgodna z efektami kształcenia na prowadzonych kierunkach (pedagogiki, pedagogika specjalna i psychologia). Dorobek i doświadczenie obejmuje pedagogikę ogólną, kultury, myśli pedagogicznej i

historii wychowania, teorii wychowania, pedagogiki specjalnej, wczesnoszkolnej, opiekuńczej, andragogiki, edukacji muzycznej i twórczości, dydaktyki, rodziny, pedeutologii i gerontologii specjalnej, psychologię społeczną rozwojową, doradztwo karier, psychologię organizacji, kliniczną i zdrowia, psychologię sądową i ekonomiczną. Te kompetencje naukowe, wsparte doświadczeniem dydaktycznym, pozwalają poprawną realizację kształcenia na wszystkich poziomach kształcenia także na studiach podyplomowych. Młodzi pracownicy swoje doświadczenie dydaktyczne kształtują poprzez informacje zwrotne po hospitacjach, podczas wyjazdów dydaktycznych i badawczych do innych ośrodków krajowych i zagranicznych. W roku akademickim 2015-16, w Jednostce zatrudnionych jest 148 pracowników w tym 33 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 79 osób ze stopniem doktora.

3.2.

Polityka kadrowa skierowana jest na właściwe wykorzystanie i rozwijanie potencjału naukowo-dydaktycznego kadry. Służą temu działania: zatrudnianie w drodze konkursu, zgodnie z ustawą ocena pracownika (z wykorzystaniem sparametryzowanego narzędzia) i wskazanie w niej mocnych i słabych stron w rozwoju pracownika, ocena efektywności naukowej katedr i zakładów, które stanowią podstawę ustalenia wysokości wsparcia finansowego z dotacji na podtrzymanie potencjału badawczego jednostki, także łatwy dostęp do urlopów naukowych pracowników realizujących ważne zadania naukowe np. granty albo służące uzyskaniu stopnia/ tytułu naukowego. Wsparcie Jednostki wyraża się także w pomocy pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych (przygotowanie wyselekcjonowanej oferty grantowej, pomoc od strony formalnej jest zadaniem wyspecjalizowanej komórki UŚ). Pracownicy są wspierani organizacyjnie i finansowo w wyjazdach dydaktycznych w ramach programu Erasmus oraz wyjazdach na konferencje naukowe. Motywacyjną funkcją prorozwojową pełnią ocena indywidualna pracownika oraz nagrody Rektora za wybitne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne oraz organizacyjne. Jednostka w ubiegłym roku przeprowadziła ankietę (w ramach ubiegania się o Europejską Kartę Naukowca), która pozwoliła na identyfikację obszarów pozytywnych i problemowych w polityce kadrowej co także daje asumpt do przyszłych działań naprawczych albo doskonalących w tym obszarze (szczególnie w zakresie harmonii między obowiązkami naukowymi a organizacyjnymi oraz ochronie najsilniejszych naukowo pracowników). To ostatnie działanie wpisuje się w strategię rozwoju Uczelni i Jednostki która aspiruje do uzyskania statusu uniwersytetu badawczego. Ten cel jest zoperacjonalizowany w strategii Uczelni. Jednostka także korzysta z dotacji celowych na rozwój młodych naukowców oraz podtrzymanie potencjału badawczego i w ten sposób umożliwia pracownikom w drodze konkursu wewnętrznego pozyskiwać

fundusze na w/w działalność. Przyznawanie tych środków charakteryzuje się transparentnością i jawnością, co buduje zaufanie wśród pracowników.

W zakresie kształtowania kompetencji dydaktycznych nauczycieli, wskazuje się na wybór przez nauczycieli elastycznych metod pracy ze studentem - zajęcia terenowe, eksperymenty, wsparcie w nowych technologiach. Uczelnia zapewnia dostęp do platformy Moodle pozwalającej na kształcenie na odległość oraz dostęp do nowych programów komputerowych. Wsparcie szkoleniowe pracownikom w zakresie korzystania z nowych technologii w procesie kształcenia uczelnia zapewnia na bieżąco. Natomiast pracownicy i studenci preferują kontakt osobisty (wszystkie zajęcia realizowane są w kontakcie bezpośrednim z nauczycielem). Instrumenty kontaktu na odległość wykorzystywane są przez nauczycieli w zależności od potrzeb, nieregularnie.

Mobilność kadry (szczególnie w wymianie międzynarodowej) realizowana jest w dwóch formach: wyjazdy dydaktyczne i naukowo badawcze pracowników. W samoocenie pracowników jest ona niewystarczająca. Profesorowie z zagranicy goszczą głównie na jednorazowych wizytach a pracownicy Jednostki ze względów finansowych wyjeżdżają na krótkie pobyty, korzystając z drogi nieformalnych zaproszeń.

Podczas spotkania z kadrami wskazano na powyższe formy polityki kadrowej. Pracownicy wyrazili swoje zadowolenie z takich form wsparcia rozwoju kadry, warunków do pracy dydaktycznej oraz z systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Oceniając stan faktyczny umiędzynarodowienia kadry naukowo – dydaktycznej, pracownicy podczas spotkania ZO wypowiedzieli się pozytywnie na temat warunków stworzonych kadrze w zakresie współpracy zagranicznej, możliwości publikowania, oraz wyjazdów konferencyjnych. Wspólne działania członków organizacji partnerskich mogą być następnie implementowane na grunt krajowy i stosowane w pracy naukowo - dydaktycznej. Efektem realizowanej w danym obszarze współpracy międzynarodowej jest wydawanie wspólnych zagranicznych publikacji naukowych, serii wydawniczych, czy też publikowanie w znaczących i prestiżowych czasopismach naukowych o zasięgu międzynarodowym.

Wymiernym aspektem umiędzynarodowienia jest udział kadry dydaktycznej w międzynarodowych stowarzyszeniach (**The Learning Teacher Network** –kluczowy partner UNESCO w zakresie Globalnego Programu – Edukacja dla Zrównoważonego Rozwoju Education for Sustainable Development, **Międzynarodowe Stowarzyszenie IDEA** oraz **National Drama Association, Children as Actors for Transforming Society**, /Dyrektor Jonathan Levy, **Friends of CATS**); wyjazdy pracowników Wydziału na konferencje zagraniczne w Europie, przyjazdy pracowników z ośrodków zagranicznych na konferencje i seminaria organizowane przez Wydział. Pracownicy

Wydziału prowadzą za granicą wykłady otwarte i warsztaty. Pracownicy uczestniczą ponadto w międzynarodowych projektach naukowo – badawczych: „Implementacja Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych warunkiem aktywizacji zawodowej i społecznej”, realizowanym przez Helsińską Fundację Praw Człowieka, Teachers — Agents of Change. A strategic approach to anchoring development education in formal education systems, realizowanym w ramach EuropeAid/131141/C/ACT/Multi project, Processes and phenomena of the Polish, Czech and Slovak pedagogy, realizowanym wspólnie z Matej Bel University (SK), Ostrava University.

3. Uzasadnienie

Liczba pracowników przy liczebności studentów ok 2500 osób daje doskonały stosunek samodzielnych nauczycieli akademickich do liczby studentów (1: 75) i dużą dostępność pracowników dla studentów. Jednostka dba o zapewnienie zgodności dorobku naukowo badawczego, kwalifikacji formalnych oraz doświadczenia praktycznego z realizowanymi zajęciami na wszystkich poziomach kształcenia. Projekty naukowe realizowane są w oparciu o autonomię pracownika i jego dotychczasowy dorobek. Powiększanie oraz jakościowy wzrost dorobku naukowo-badawczego zgodny jest ze strategią Uczelni i Wydziału.

Kadra naukowo – dydaktyczna, w opinii Zespołu Oceniającego uczestnicząc w zagranicznych międzynarodowych konferencjach naukowych poznaje nowe metody badawcze, zapoznaje się z nowymi osiągnięciami naukowymi w skali europejskiej, czy ogólnoswiatowej. W ocenie Zespołu Oceniającego PKA jest to doskonały sposób nawiązywania międzynarodowych kontaktów, które zaowocują w przyszłości wspólnymi projektami.

4. Zalecenia

Zwiększyć działalność naukowo – badawczą w ramach pozyskiwania grantów międzynarodowych.

4. Zapewnienie rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej zgodnie ze strategią rozwoju jednostki

4.1 Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową dostosowaną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach studiów, oraz działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej. *

4.2 Jednostka zapewnia realizację celów strategicznych w zakresie rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej, uwzględniając potrzeby wynikające z prowadzonej działalności dydaktycznej, naukowej lub badawczo-rozwojowej oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

1. Ocena - wyróżniająco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1.

Jednostka dysponuje wzorową infrastrukturą dydaktyczną i naukową dostosowaną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach studiów, oraz działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej. Na Wydziale funkcjonuje Sieć LAN, która obejmuje 2 budynki z 238 gniazdami dostępu, 12 punktów dostępu co zapewnia łączność bezprzewodową WiFi, dostęp do Śląskiej Akademickiej Sieci Komputerowej i systemu Centralnego Drukowania. Oryginalnymi elementami infrastruktury naukowej i badawczej są: bogato wyposażona w księgozbiór oraz innowacyjne pomoce dydaktyczne pracownie metodyczne.

Wydział dysponuje 2 dydaktycznymi pracowniami komputerowymi z 20 stanowiskami komputerowymi, 2 pracowniami internetowymi z 16 komputerami. Na komputerach jest oprogramowanie używane do analizy danych, badań Statistica 12 PL, Scribus, Open Office, Deep Freeze oraz Microsoft Office 2013 Standard PL.

Wzorcowo wyposażone są sale dydaktyczne przystosowane do realizacji edukacji muzycznej (są wyposażone w 3 pianina, 3 mobilne zestawy odtwarzaczy DVD, bogate instrumentarium muzyczne pozwalające rozwijać specyficzne umiejętności studentów). Sale dla kształcenia specjalistycznego na kierunku psychologia to: pracownia psychologiczna i laboratorium psychologiczne umożliwiające wykorzystanie oprogramowania komputerowego (posiada zbiór testów psychologicznych z określonym systemem udostępniania i nadzoru stosowania). Oprogramowanie to pozwala analizować dane z badań na poziomie wymaganym w czasopiśmie wysoko punktowanych. W salach znajduje się 7 grafoskopów. Warunki te spełniają bardzo wysokie potrzeby studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych oraz nauczycieli akademickich co już zaznaczano w kryterium 2.2.5.

Biblioteka Wydziału opracowuje nabytki elektronicznie w systemie ProLib-21 oraz współpracuje z Katalogiem Zbiorów Polskich Bibliotek Naukowych (NUKAT) wprowadzając rekordy bibliograficzne i rekordy KHW do tej bazy lub modyfikując już istniejące. Stan księgozbioru wynosił 79129 wol. książek, 5058 wol. czasopism, 3 bazy danych PsycArticles, PsycInfo, PsycTests. Poziom skomputeryzowaniu biblioteki umożliwia czytelnikom zamawianie, prolongowanie książek także poza uczelnią i poza godzinami otwarcia biblioteki. Biblioteka poprzez stronę <http://www.ciniba.edu.pl> zapewnia dostęp do źródeł elektronicznych w sieci komputerowej Uczelni (56 baz danych, 18000 czasopism elektronicznych, 74000 książek elektronicznych, zbiory Śląskiej Biblioteki Cyfrowej). Czytelnia posiada 60 miejsc, w tym 10 stanowisk komputerowych. Pokoje pracowników wyposażone

są w komputery z dostępem do Internetu. W opinii pracowników, studentów, słuchaczy studiów podyplomowych i doktorantów, Uczelnia zapewnia ponadprzeciętny dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej, w tym aktualnej literatury i specjalistycznych księgozbiorów niezbędnych w realizacji kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, studiach doktoranckich i podyplomowych.

4.2.

Na Wydziale cel strategiczny 2.3.3 wykorzystywanie technologii w procesie kształcenia jest osiągnięty przez zakup sprzętu komputerowego do sal dydaktycznych, czytelní, pracowni internetowych, co stwarza bardzo dobre i ponadprzeciętne warunki realizacji zakładanych efektów kształcenia. Studenci mają dostęp do Internetu korzystając z bezprzewodowego WiFi, autoryzując się poprzez swoje osobiste konto pocztowe. Biblioteka Wydziału wspomaga osiąganie celu 2.3.4 wspierania inicjatyw Otwartych zasobów Edukacyjnych przez działalność usługową: informacyjną i dydaktyczną. Tworzy komputerową bazę zbiorów własnych oraz prowadzi szkolenia studentów w zakresie korzystania ze źródeł informacji o wynikach badań pedagogicznych i psychologicznych. Biblioteka oferuje pomoc czytelnikom przy korzystaniu ze zbiorów tak własnych jak i innych bibliotek. W Wydziale systematycznie gromadzone są nowoczesne pomoce dydaktyczne, filmy metodyczne, programy multimedialne, dzięki którym utrzymywana jest wysokiego poziomu działalność dydaktyczna i naukowo-badawcza a także współpraca ze środowiskiem. Efektywna realizacja tych celów była bardzo podkreślana na zebraniu z interesariuszami zewnętrznymi.

3. Uzasadnienie

Oceniana jednostka dysponuje wzorcową infrastrukturą dydaktyczną i naukową odpowiadającą potrzebom wynikającym z prowadzonej działalności dydaktycznej i na wyróżniającym poziomie umożliwia realizację efektów kształcenia na wszystkich rodzajach studiów, na studiach I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych i doktoranckich. Jednostka ma bardzo dobrze przystosowaną do zadań dydaktycznych i badawczych infrastrukturę. W rozwoju bazy dydaktycznej do mocnych stron należą wyróżniające w skali Polski, zasoby materialne sprzętu komputerowego, medialnego indywidualnych pracowników naukowych oraz wyposażenie sal. Bogate zasoby biblioteki oraz dostęp do źródeł elektronicznych umożliwiają opracowanie materiałów dydaktycznych i ich upowszechnienie wśród studentów. Wydział w wyróżniający sposób zapewnia realizację celów strategicznych w zakresie rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej, regularnie ją modernizując i aktualizując poprzez zakupy urządzeń i umożliwienie korzystania z bazy międzynarodowych informacji naukowo-badawczych.

<p>Specjalistyczne laboratoria są nowoczesne, wyposażone w unikatowy sprzęt, stwarzający warunki do prowadzenia badań na światowym poziomie.</p> <p>Wielkość i wyposażenie sal dostosowana jest do potrzeb i liczebności grup studenckich. Specyfikę działalności dydaktycznej, naukowej i badawczej potwierdzili na spotkaniach studenci, doktoranci, słuchacze studiów podyplomowych, pracownicy i pracodawcy. Podczas wizytacji budynku, a także w czasie spotkania z pracownikami i interesariuszami zewnętrznymi potwierdzono, że poprzez stworzoną infrastrukturę Wydział zapewnia w stopniu ponadprzeciętnym realizację celów naukowo-badawczych i badawczo-rozwojowych, szczególnie poprzez posiadanie wyspecjalizowanego laboratorium i instrumentarium badawczego, a także wspiera w tych działaniach środowisko akademickie.</p> <p><i>4. Zalecenia:</i></p> <p>Brak</p>
<p>5. Współdziałanie z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, współpraca z krajowymi i zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi</p>
<p>5.1 Jednostka, realizując strategię rozwoju, współpracuje z krajowymi i zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi, a także z instytucjami działającymi w jej otoczeniu społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz uczestniczy w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich. *</p> <p>5.2 Jednostka dąży do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, m.in. poprzez mobilność studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich, realizację programów studiów w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.</p>
<p><i>1. Ocena: wyróżniająco</i></p> <p><i>2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.</i></p> <p>5.1</p> <p>Wydział prowadzi i jest zaangażowany w liczne projekty będące efektem współpracy z instytucjami działającymi w jej otoczeniu społecznym, gospodarczym i kulturalnym. Na przykład jest współorganizatorem wraz z Biblioteką Śląską i Akademią Muzyczną Ogólnopolskich Festiwali Ekspresji Dziecięcej i Młodzieżowej. Działania pracowników Instytutu Psychologii wspólnie ze Stowarzyszeniem Fabryka Inicjatyw Lokalnych doprowadziły do utworzenia w Nikiszowcu (dzielnicy Katowic) miejsca spotkań dla młodzieży, w ten sposób powstało "Centrum Zimbardo". Bardzo wysoko należy ocenić bogatą współpracę w obszarze wolontariatu, staży i praktyk studentów psychologii ze Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów”, a także zawarte w lutym 2005 roku porozumienie pomiędzy Uniwersytetem Śląskim a Śląską Komendą Wojewódzką Policji w Katowicach, na mocy którego studenci psychologii i pedagogiki co roku mają możliwość odbywania wolontariatu w Punktach Pomocy Ofiarom Przepięstw.</p>

Nie można pominąć wielu umów z placówkami dydaktycznymi, w szczególności w zakresie praktyk zawodowych, współpracy przy realizacji prac magisterskich, podyplomowych, ale i doktorskich, dzięki czemu studenci kierunków pedagogicznych i psychologii mogą w bardziej praktyczny sposób poznawać przyszłe środowisko pracy. W trakcie wizytacji otrzymano do wglądu kilka wybranych umów o realizację praktyk zawodowych (reprezentowane były wszystkie kierunki kształcenia na Wydziale).

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi jest bardzo silna także na płaszczyźnie dydaktycznej, szczególnie w zakresie studiów podyplomowych, co potwierdzali zarówno słuchacze studiów podyplomowych, jak i przedstawiciele pracodawców.

Dodatkowo przy współpracy z podmiotami otoczenia organizowane są szkolenia dla studentów, czego przykładem może być te realizowane przy współpracy w Archidiecezjalnym Domem Hospicyjnym w Katowicach, a także inne formy wsparcia jak np. mentoring w ramach programu „Rozwojoffnia”.

Wizytowana Jednostka prowadzi aktywną współpracę z krajowymi oraz zagranicznymi ośrodkami dydaktyczno-naukowymi w obszarze wymian studenckich. Z punktu widzenia oceny studenckiej ważne jest, że zawarte umowy są spójne z prowadzonymi kierunkami kształcenia, a w ich realizacji biorą udział studenci I i II poziomu kształcenia oraz jednolitych studiów magisterskich. W chwili obecnej studenci WPiP mają możliwość uczestnictwa w wymianie międzynarodowej jedynie w ramach programu Erasmus+. Uczelnia podpisała 6 i 12 umów partnerskich kolejno dla studentów kierunku pedagogika oraz psychologia. W ciągu ostatnich 3 lat z programu Erasmus wyjechało łącznie 20 studentów wizytowanej Jednostki oraz 12 studentów zagranicznych podjęło kształcenie w Uniwersytecie Śląskim. Studenci nie potrafili wskazać przyczyn tak niewielkiego zainteresowania programami międzynarodowymi wśród nich. Proces rekrutacji dotyczący wymiany międzynarodowej w omawianym programie ma charakter powszechny i kompleksowy, a niezbędne informacje można odnaleźć na stronie Internetowej Uczelni. Kryteria kwalifikacji obejmują średnią ocen oraz znajomość języka obcego. Ważne jest, że w opinii studentów wymagania stawiane kandydatom uwzględniają zasadę równych szans i warunkują odpowiedni dobór osób.

Studenci wizytowanej Jednostki aktywnie uczestniczą w wymianach krajowych z programu mobilności studentów MOST. W ostatnich 3 latach uczestniczyło w nich 20 studentów (17 wyjechało do Uczelni partnerskich, natomiast 3 podjęło kształcenie w WPiP). Istotne informacje oraz etapy rekrutacji studentów na wskazaną wymianę są dostępne na stronie Internetowej Uczelni. Studenci pozytywnie ocenili oferowane możliwości w tym zakresie. Środowisko studenckie jest aktywnie włączane we współpracę krajową i międzynarodową poprzez uczestnictwo w konferencjach, sympozjach oraz spotkaniach naukowych m.in. w ramach działalności Studenckich Kół Naukowych.

Wskazane sytuacje pokazują, że cel dotyczący: „zwiększania liczby przyjazdów i wyjazdów studentów oraz doktorantów w wymianie studenckiej w ramach programów międzynarodowych i umów dwustronnych”, określony w Strategii Rozwoju WPiP na lata 2012-2020 w punkcie 2.3. „Otwartość i innowacyjność w obszarze kształcenia” jest realizowany.

Wydział Pedagogiki i Psychologii UŚ w Katowicach ściśle współpracuje z Międzynarodowymi Stowarzyszeniami. Na szczególną uwagę zasługuje współpraca ze Specjalnym Reprezentantem Sekretarza generalnego ONZ ds. przemocy wobec dzieci Martą Santos Pais oraz współpraca z UNICEF Centre of Research Innocenti we Florencji. Współpraca ta przekłada się na rozwój i doskonalenie treści kształcenia w ramach przedmiotów: Przemoc wobec dzieci – charakter zjawiska i interwencji, Diagnostyka pedagogiczna, Diagnoza środowiska społecznego oraz udostępnianie studentom najnowszych opracowań tematów: (raporty, stanowiska SRSG on Violence against children, inicjatywy High Time to End Violence). Bieżącej aktualizacji poddawane są informacje dla studentów na temat stanu działań światowych, struktur formalnych oraz postępu w zakresie formalnej ochrony dzieci przed przemocą. Włączane są ponadto aktualne programy „evidence based” na temat ograniczania przemocy w perspektywie bullyingu i cyberbullyingu poprzez kontakt z ekspertami ONZ (z Centrum Olveusa w Stanach Zjednoczonych oraz norweskiego programu KIVA). Celem współpracy jest również podnoszenie świadomości pedagogicznej studentów w zakresie AGENDA 2013 Sustainable Developmental Goals, a wśród nich eliminacja wszelkiej przemocy wobec dzieci – jako priorytetowych kierunków działań oraz obszaru kreatywności w zakresie inicjatyw lokalnych, edukacji tematycznej oraz diagnoz interwencyjnych na poziomie środowiskowym. Doświadczenia międzynarodowe są wykorzystywane w celu wprowadzania nowych przedmiotów lub udoskonalania sylabusów („Teatr cieni dla początkujących” jako narzędzie pracy pedagogicznej inspirowane ‘Danish Shadow Theatre Project’, tygodniowe warsztaty z zakresu teatru cieni, skierowane do wszystkich studentów wydziału z kierunku pedagogika i psychologia, przygotowanie i prowadzenie fakultetu „Pedagogika teatru” na specjalności pedagogika rewalidacyjna, pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna). W toku zajęć stosowane są innowacyjne metody pracy ze studentami takie jak metody teatralne pracy z osobami z niepełnosprawnościami.

W latach 2013-2016 studenci mieli możliwość uczestnictwa w wykładach prowadzonych przez zagraniczną kadrę naukową. Wśród gości wymienić można prof. M. Russa (2015, USA), prof. G. Lathama (2015, Canada), prof. V. Schein (2015, USA), prof. R. Griffith (2013, USA) oraz P. Zimbardo (2013, USA) wykłady te realizowane były w ramach kontaktów osobistych pracowników Instytutu. Ponadto liczbę tę poszerzyć należy o wykłady i zajęcia w ramach umów Erasmus+.

5.2

Wydział w ramach współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi podejmuje działania mające na celu umiędzynarodowienie procesu kształcenia. Studenci mają możliwość udziału w wymianach międzynarodowych (studia i praktyki) oraz uczestnictwa w szeroko pojmowanych aktywnościach naukowych, realizowanych w kraju i za granicą. Bardzo wysoko należy ocenić fakt, że Jednostka posiada ofertę zajęć dydaktycznych skierowaną do studentów zagranicznych (w 2015 roku oferta ta obejmowała 18 przedmiotów prowadzonych w j. angielskim). Studenci pozytywnie wypowiedzieli się na temat współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz oferowanych możliwości w tym zakresie (m.in. odbywanie praktyk, staży oraz zajęć praktycznych).

Na podstawie szczegółowo zweryfikowanej dokumentacji oraz przeprowadzonych rozmów z osobami odpowiedzialnymi za współpracę międzynarodową na Wydziale, ZO PKA doszedł do wniosku, iż istotne aspekty umiędzynarodowienia znalazły swe odzwierciedlenie również w poszczególnych treściach kształcenia. Publikacje pracowników naukowo-dydaktycznych, będące efektem współpracy z organizacjami i instytucjami są zalecane w sylabusach, a treści zawarte w publikacjach są przedmiotem treści kształcenia. Doświadczenia międzynarodowe są także wykorzystywane w planowaniu badań realizowanych w ramach prac magisterskich. Ponadto proces kształcenia na Wydziale jest internacjonalizowany poprzez przyjmowanie gości zagranicznych na wykłady, warsztaty i prelekcje.

W ramach współpracy z Tallinn Technology University (TTU) zarówno w ramach współpracy bilateralnej, jak również współpracy w ramach LLP Erasmus oraz Erasmus+ opracowano ujednoczone programy kształcenia dla specjalności psychologia pracy i organizacji, w ramach której kształcenie w obszarze tej specjalności obejmuje jednolite treści w Estonii i Polsce. Usprawnia to wymianę studentów w ramach programu Erasmus+ oraz przyczyniło się do podniesienia jakości kształcenia oraz umiędzynarodowienia dydaktyki. Planowane jest także rozpoczęcie w przyszłości prac dotyczących utworzenia wspólnego programu studiów doktorskich.

Wysoko należy ocenić wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych (wymiana Erasmus +) w celu wprowadzania nowych przedmiotów lub udoskonalania sylabusów. Współpraca w ramach szkoły letniej INPERE Psychology of Entrepreneurship przyczyniła się do rozwinięcia programu zajęć fakultatywnych F5 Psychologia i nowe technologie o treści dotyczące badań online. Wymiana Erasmus+ z Tallin Technology University przyczyniła się do rozwoju programu zajęć fakultatywnych F2 eHRM - Organizacja i zarządzanie w erze nowych technologii, który zrealizowany został dla studentów (TTU) w formie wykładu monograficznego. Organizacja treści na potrzeby TTU jest obecnie stosowana w sylabusie zajęć kierowanym do studentów całego wydziału. Podobny mechanizm

obserwować można także w odniesieniu do przedmiotów fakultatywnych Psychologia muzyki, Psychologiczna praca z filmem. Uniwersytet Śląski był również partnerem w szkole letniej LLP/Erasmus INPERE "Psychology of Entrepreneurship, toward policy relevant research from a psychological perspective". Koordynatorem przedsięwzięcia w ramach sieci INPERE (International Network for Psychology of Entrepreneurship Research and Education) był Erasmus University Rotterdam, partnerami Aston Business School, Dresden University of Technology, University of Economics Prague, UNED Madrid oraz Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.

3. Uzasadnienie

Współpraca Jednostki z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego jest bardzo silna i opiera się na wieloletnich relacjach, poparta jest wieloma umowami o współpracy. Jednostka prowadzi aktywną współpracę z otoczeniem społecznym, zwłaszcza z instytucjami oświatowymi i wychowawczymi regionu poprzez realizację studenckich praktyk i wolontariat. Dodatkowo szczególnie przedstawiciele Rady Pracodawców silnie zaangażowani są w konsultacje programowe, także związane z efektami kształcenia. Wydział realizując strategię rozwoju aktywnie uczestniczy w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich. Ponadto Wydział dostosowuje swoją ofertę programową do wymagań rynku i potrzeb innowacyjności w edukacji, tak w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Oceniając wpływ umiędzynarodowienia na proces kształcenia w ocenianej Jednostce stwierdzić należy obecność międzynarodowych standardów kształcenia w *zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością, diagnozy i przeciwdziałania przemocy domowej, metod analizy treściowej MASAM i SVA, nowoczesnych metod stosowanych przez psychologię organizacji i zarządzania*, oraz innych. Modernizacji ulegają poszczególne programy kształcenia na kierunkach Pedagogika i Psychologia. Pracownicy Wydziału biorą czynny udział w zagranicznych seminariach, wizytach studyjnych, konferencjach, kongresach. Zdobyte tam doświadczenia są wykorzystywane przy opracowywaniu publikacji, w tym artykułów naukowych i książek metodycznych.

Wydział stwarza możliwości udziału studentów w programie wymiany międzynarodowej Erasmus+. Istotny jest fakt, że studenci mają możliwość studiowania wybranego kierunku kształcenia poza macierzystą Uczelnią. Jednostka nawiązała współpracę z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami w celu umożliwienia odbycia części studiów w ramach zawartych porozumień. WPiP dąży w sposób strategiczny do umiędzynarodowienia procesu kształcenia.

4. Zalecenia

Brak
6. Funkcjonowanie systemu wsparcia studentów i doktorantów
<p>6.1. Jednostka zapewnia studentom i doktorantom wsparcie w zakresie pomocy materialnej, w procesie uzyskiwania efektów kształcenia, oraz rozwoju aktywności naukowej, artystycznej lub sportowej: *</p> <p>6.1.1 Zapewniana przez jednostkę opieka naukowa, dydaktyczna i materialna jest zorientowana na potrzeby studentów i doktorantów oraz uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych, *</p> <p>6.1.2 Jednostka wdrożyła skuteczny i przejrzysty system rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych.</p> <p>6.2 Jednostka wspiera działalność samorządu i innych organizacji zrzeszających studentów lub doktorantów oraz współpracuje z nimi, mając na uwadze realizację strategii; jednostka przeprowadza działania mające na celu aktywne włączenie studentów oraz doktorantów do prac organów kolegialnych jednostki, komisji statutowych i doraźnych, zwłaszcza tych, których celem jest zarządzanie procesem dydaktycznym, zapewnianie i doskonalenie jakości kształcenia oraz zapewnianie wsparcia naukowego, dydaktycznego i materialnego. *</p>
<p><i>1. Ocena: w pełni</i></p> <p><i>2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.</i></p> <p>6.1.1</p> <p>Przyjęty przez Radę Wydziału Regulamin studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich prowadzonych w dyscyplinach pedagogika i psychologia (Uchwała nr 86/2014 z dnia 27 maja 2014 r.) wprowadza system pomocy materialnej dla doktorantów w formie stypendium socjalnego, zapomogi, stypendium dla najlepszych doktorantów, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych oraz stypendium ministra za wybitne osiągnięcia (szczegółowy Regulamin określony został Zarządzeniem Rektora UŚ nr 99/2016 z 29 września 2016 r.). Ponadto, Rada Wydziału zatwierdziła kryteria przyznawania stypendium dla najlepszych doktorantów (Uchwała 113/2014 z dn. 26 czerwca 2014 r.), definiując w przejrzysty i wiarygodny sposób procedurę oceny wniosków oraz zapewniając równy dostęp do tej formy pomocy materialnej niezależnie od dyscypliny naukowej, w której doktorant realizuje program studiów. Doktoranci, pozytywnie oceniają taką procedurę oceny wniosków, jak i równość w dostępie do pomocy materialnej, niezależnie od dyscypliny naukowej.</p> <p>Regulamin studiów doktoranckich przewiduje również stypendium doktoranckie, stypendium doktoranckie zwiększone z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych oraz stypendium dla osób, którym wszczęto przewód doktorski. Pomimo formalnej możliwości, Wydział nie przyznaje doktorantom wsparcia w postaci stypendium doktoranckiego. Należy jednak zwrócić uwagę, iż spośród 45 doktorantów wydziału, aż 26 osób jest pracownikami tego Wydziału. Pomimo, tego sugeruje się rozważenie wprowadzenia stypendium doktoranckiego w celu wyrównania szans w dostępie do opieki materialnej względem doktorantów będących i niebędących pracownikami.</p> <p>Stypendium doktoranckie zwiększone z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań</p>

projaknościowych przyznawane jest na podstawie kryteriów określonych Zarządzeniem 54/2014 Rektora UŚ. Procedura oceny jest analogiczna do procedury zastosowanej w przypadku stypendiów dla najlepszych doktorantów, definiując w przejrzysty i wiarygodny sposób procedurę oceny wniosków oraz zapewniając równy dostęp do tej formy pomocy materialnej niezależnie od dyscypliny naukowej.

Ponadto, doktoranci mogą się również ubiegać o środki finansowe z dotacji celowej na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich. Podział środków uwzględnia proporcje wynikające z aktualnej liczby młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich względem poszczególnych instytutów Wydziału, niemniej nie uwzględnia proporcji pomiędzy tymi dwiema grupami interesariuszy. Biorąc pod uwagę różnice w doświadczeniu i warsztacie naukowym, pomiędzy młodymi naukowcami (do 35 roku życia) i uczestnikami studiów doktoranckich, warto rozważyć, czy obowiązujące kryteria podziału środków nie są preferencyjne w stosunku do którejkolwiek z grup.

Na Wydziale oraz w Uczelni znajdują się ułatwienia dla osób niedosłyszących, niedowidzących oraz z niepełnosprawnością ruchową (budynki wyposażone w windy i podjazdy, przystosowane toalety). Ponadto Wydział stwarza możliwość wsparcia osób z niepełnosprawnościami w zakresie udziału w konferencjach naukowych i zagranicznych (również w przypadku konieczności udziału opiekuna).

Naukowe i dydaktyczne wsparcie udzielane jest doktorantom jednostki przez opiekunów naukowych, prowadzących przedmioty oraz innych pracowników. Dla doktorantów studiów w zakresie obydwu dyscyplin, stworzono możliwość konsultacji oraz udziału we wspólnej pracy naukowo-badawczej. Doktoranci pozytywnie oceniają zakres otrzymywanego wsparcia.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas wizytacji Zespołu Oceniającego PKA, niezależnie od Wydziału i samego doktoranta, niejednokrotnie nastąpiła konieczność zmiany opiekuna naukowego/promotora rozprawy. Zważywszy na fakt, iż doktoranci znajdujący się w takiej sytuacji mogą potrzebować szczególnego wsparcia, uzasadnionym jest każdorazowo zbadanie indywidualnych potrzeb takiego doktoranta we współpracy z Kierownikiem Studiów Doktoranckich, w szczególności w zakresie powołania nowego opiekuna naukowego/promotora rozprawy, który umożliwi kontynuowanie dotychczas prowadzonych badań lub wykorzystanie ich w znacznej części przy konieczności podjęcia nowej/pokrewnej tematyki badawczej oraz wsparcia w badaniach naukowych zmierzającego do terminowego otwarcia przewodu doktorskiego zgodnie z Uchwałą 84/2014 Rady Wydziału z dn. 27 maja 2014 r., w sprawie zmiany warunków zaliczenia III roku studiów doktoranckich.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas wizytacji Zespołu Oceniającego PKA, doktoranci nie

mają możliwości uzyskania dodatkowego wsparcia materialnego do udziału w wyjazdach o charakterze naukowym (konferencje itd.), pomimo tego doktoranci deklarują udział w tego typu aktywnościach. Z kolei, biorąc pod uwagę liczbę doktorantów zatrudnionych (uprawnionych do korzystania ze środków statutowych), sugeruje się zweryfikowanie czy doktoranci niebędący pracownikami Wydziału mają dostęp do takiego wsparcia.

W ramach systemu opieki dydaktycznej prowadzone są zajęcia z zakresu wiedzy w dziedzinie i obszarze prowadzonych badań oraz prowadzenia zajęć dydaktycznych.

System opieki naukowej skierowanej do środowiska studenckiego funkcjonuje prawidłowo. Środowisko studenckie ma możliwość uczestnictwa w 10 Studenckich Kołach Naukowych, które umożliwiają pogłębianie wiedzy studentów w wybranych dziedzinach oraz nabywanie dodatkowych umiejętności badawczych. W lata 2013-2015 studenci uczestniczyli w 42 konferencjach, kongresach i spotkaniach naukowych o zasięgu krajowym, jak i międzynarodowym. Należy zwrócić uwagę, że studenci są włączani w pracę badawczą Jednostki, co przekłada się na ich dorobek publikacyjny. Ważne jest, że Uczelnia zapewnia studentom odpowiedni dostęp do literatury i czasopism naukowych dzięki funkcjonowaniu Biblioteki Wydziału Pedagogiki i Psychologii wraz z czytelnią oraz Biblioteki UŚ. Studenci wyróżniająco ocenili wirtualny system zamawiania podręczników oraz bazę artykułów i czasopism naukowych. Biblioteka zapewnia dostęp do komputerów oraz pomieszczeń przeznaczonych do korzystania z elektronicznych zbiorów literatury. Pozytywnie należy ocenić również funkcjonowanie punktu ksero z bazą książek do powielenia, istotnych w procesie kształcenia, których nakład został wyczerpany, a ich kupienie lub wypożyczenie jest niemożliwe

Jednostka posiada wdrożony system opieki dydaktycznej skierowany do środowiska studenckiego. Pozytywnie należy ocenić możliwości konsultacji studentów z nauczycielami akademickimi, indywidualizacji procesu kształcenia (Indywidualny Tok Studiów, Indywidualna Organizacja Studiów oraz Indywidualne Dostosowanie Studiów), czy dostępu do dokumentów związanych z tokiem studiów. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie wypowiedzieli się na temat funkcjonowania systemu USOSweb. Jednostka wdrożyła e-learning do wsparcia procesu uczenia się studentów.

W opinii środowiska studenckiego możliwości oferowane w tym zakresie są zróżnicowane i zależą od specyfiki kierunku studiów. Studenci pozytywnie ocenili funkcjonowanie Dziekanatów, jak również kompetencje pracowników administracyjnych. W Uczelni funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych (BON), które udziela wsparcia osobom z niepełnosprawnościami. W chwili obecnej w wizytowanej Jednostce studiuje 41 osób z orzeczeniem o niepełnosprawności. Zarządzenie nr 85/2016 Rektora UŚ wprowadza „Regulamin dostosowania organizacji i właściwej realizacji

procesu dydaktycznego dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”, który określa warunki przyznania indywidualnego dostosowania studiów (IDS). Warto zauważyć, że każda sytuacja rozpatrywana jest indywidualnie, co umożliwia dostosowanie wsparcia do konkretnych potrzeb studenta oraz różnych form niepełnosprawności. Istotna jest możliwość udziału studentów w ocenie i weryfikacji prawidłowości funkcjonujących form wsparcia naukowego i dydaktycznego z wykorzystaniem procesu ankietyzacji dotyczącej satysfakcji z odbywanych studiów, jak również otwartych spotkań studentów z KZZJK oraz Władzami Wydziału. Jednostka posiada przejrzysty system opieki materialnej i socjalnej skierowanej do środowiska studenckiego. Studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie świadczenia wskazane w art. 173 ust. 1 Ustawy. Należy zwrócić uwagę, że wskazane postępowania mają charakter powszechny, są zgodne z obowiązującymi regulaminami oraz w pełni zrozumiałe dla środowiska studenckiego. System opieki materialnej wizytowanego Wydziału funkcjonuje w oparciu o procedury, które zapewniają odpowiednie warunki socjalno-bytowe studentom. Według opinii środowiska studenckiego wskazany system wyróżniająco spełnia swoją rolę.

6.1.2

W Jednostce wprowadzono zasady wsparcia studentów w sytuacjach konfliktowych. Wskazane sprawy rozwiązywane są w oparciu o opiekuna roku, Dyrektorów Instytutów lub Władze Dziekańskie. Wiążące są zapisy Regulaminu Studiów, a w skomplikowanych sytuacjach niezbędne są decyzje Komisji Dyscyplinarnych, które orzekają w składzie zgodnym z art. 213 ust. 5 Ustawy. Według opinii studentów stosowane rozwiązania są skuteczne i odpowiednio spełniają swoją rolę.

6.2

Wydział wspiera działalność organów samorządu doktorantów, a jakość i zakres oferowanego wsparcia został pozytywnie oceniony przez Przedstawicieli organów samorządu doktorantów. Doktoranci są członkami Rady Wydziału, Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości kształcenia, zarówno dla kierunku pedagogika jak i psychologia oraz Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia na Studiach Doktoranckich.

Przy powołaniu Kierownika Studiów Doktoranckich spełniono wymóg zasięgnięcia opinii właściwego organu samorządu doktorantów, zgodnie z Regulaminem studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich w dyscyplinach pedagogika i psychologia (Uchwała nr 86/2014 z dnia 27 maja 2014 r.). Do wiadomości Zespołu Oceniającego PKA nie przedstawiono opinii odpowiedniego organu samorządu nt. planów i programów studiów doktoranckich, zgodnie z Art. 68. ust. 1. 3) Ustawy Prawo

o Szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 z późn. zm., co wynika z faktu, iż Władze Wydziału nie zwróciły się do odpowiedniego organu samorządu doktorantów o wystosowanie takiej opinii. Niemniej, Przedstawiciele organu samorządu doktorantów będący uczestnikami prac Rady Wydziału ocenili, iż w ramach członkostwa w Radzie mają wystarczający wpływ na konstruowanie i opiniowanie programu studiów doktoranckich, zarówno w dyscyplinie pedagogika, jak i psychologia. Wydział w odpowiedni sposób wspiera działalność Rady Samorządu Studenckiego Wydziału Pedagogiki i Psychologii oraz innych organizacji studenckich. Samorząd Studentów posiada do dyspozycji nowo wyremontowane biuro, wyposażone w niezbędne urządzenia do obsługi administracyjnej. Uczelnia zapewnia środki materialne konieczne do funkcjonowania Samorządu Studentów, zgodnie z art. 202 ust. 8 Ustawy. Zastrzeżenia budzi fakt, że Uczelnia nie spełnia wymagań ustawy z art. 61 ust. 3 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni (zgodnie z obowiązującym składem Senatu jest 13 studentów spośród 71 wszystkich członków, co stanowi 18,3%). Istotne jest, że Jednostka respektuje zapis ustawy z art. 67 ust. 4 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału PiP. Pozytywnie należy ocenić aktywny udział przedstawicieli studentów w Zespołach ds. jakości kształcenia funkcjonujących na poziomie kierunków, Wydziału oraz Uczelni, co potwierdza bezpośredni ich udział w decyzjach dotyczących WSZJK na poszczególnych poziomach jego funkcjonowania. Istotne jest, że przedstawiciele studentów mają możliwość partnerskiej rozmowy z poszczególnymi członkami wskazanych gremiów. Ważnym elementem działań projakościowych Jednostki jest organizacja otwartych spotkań dla członków Samorządu Studentów, starostów oraz wszystkich zainteresowanych studentów z Władzami Dziekańskimi. Warto podkreślić również, że Samorząd Studencki jest uwzględniany na wszystkich etapach funkcjonowania WSZJK, co potwierdza kompleksowość przyjętych założeń. Samorząd Studencki podczas spotkania z ZO PKA wyróżniająco ocenił współpracę z Władzami Wydziału.

3. Uzasadnienie

Funkcjonujące systemy opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej skierowane do środowiska studenckiego Wydziału są skuteczne i odpowiednio spełniają swoją rolę. Ważne jest uwzględnienie studentów z różnymi formami niepełnosprawności w omawianych rodzajach pomocy. Istotny jest udział studentów w pracach organów kolegialnych oraz poszczególnych Zespołów ds. jakości kształcenia. Jednostka wspiera działalność Samorządu Studentów, co umożliwia jego właściwe oraz samodzielne funkcjonowanie.

Wydział zapewnia opiekę naukową, dydaktyczną i materialną doktorantom, uwzględniając potrzeby

osób niepełnosprawnych. Ponadto Wydział zapewnia wsparcie dla działania organów samorządu doktorantów i aktywnie współpracuje z ich przedstawicielami.

4. Zalecenia

W świetle Ustawy z dnia 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, należy wprowadzić stypendium doktoranckie, w liczbie nie mniejszej niż 50% liczby uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich ogółem, z wyłączeniem liczby uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich, którym przyznano wyłącznie środki finansowe, o których mowa w art. 200a ust. 2.

7. Jakość kształcenia na studiach doktoranckich

7.1 Jednostka opracowała program studiów doktoranckich zapewniający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia właściwych dla obszaru wiedzy, dziedziny nauki oraz dyscypliny naukowej, której dotyczą studia, umożliwiające uzyskanie stopnia naukowego doktora. *

7.2 Jednostka zapewnia doktorantom prowadzenie badań naukowych, w tym także poza jednostką realizującą kształcenie, oraz umożliwia nawiązywanie krajowych i zagranicznych kontaktów naukowych.

7.3 Jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy doktoranta, niezbędnemu do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

7.4 Jednostka stosuje na studiach doktoranckich wiarygodny, rzetelny i przejrzysty system oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. *

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

7.1.

W jednostce prowadzone są studia doktoranckie z obszaru nauk społecznych, dziedziny nauki społeczne, w dwóch dyscyplinach naukowych: w psychologii oraz pedagogice. Niezależnie od formy kształcenia prowadzonego na III stopniu, kandydatów obowiązuje ten sam regulamin przyjęcia na studia doktoranckie. Określa on warunki przyjęcia w sposób transparentny pozwalający na porównanie osiągnięć kandydatów. Regulamin oraz wykaz dokumentów aplikacyjnych dla kandydatów jest dostępny na stronie internetowej Wydziału. Limit przyjęć na studia jest dopasowany do potencjału kadrowego w jednostki (w roku 2015/16 było to łącznie dla dwóch studiów doktoranckich 10 osób). Program studiów doktoranckich pozwala na przygotowanie do pracy naukowej w dyscyplinach: psychologia i pedagogika. Obejmuje przedmioty dostarczające wiedzy i umiejętności na zaawansowanym poziomie dotyczących metodyki i metodologii badań w naukach społecznych oraz kompetencji społecznych badacza. Program studiów (w obu dyscyplinach) zapewnia nabycie wiedzy i tworzy podstawy do nabycia umiejętności i postawy etyczno- społecznej do realizacji zajęć ze studentami zgodnie z wymogami aktualnych oczekiwań młodzieży (np. metodami interaktywnymi, z

wykorzystaniem nowoczesnych technologii). Program obejmuje zajęcia pozwalające na przygotowanie się do egzaminów doktorskich oraz przygotowania rozprawy doktorskiej w ramach seminarium doktorskiego prowadzonego przez opiekuna/promotora pracy. Wymiar praktyk jest zgodny z wymaganiami prawa i wynosi 60 godz. w ciągu roku (poczynając od II roku). Metody pracy ze studentem oraz sposób weryfikacji efektów kształcenia (egzamin, zaliczenia, postępy w pracy indywidualnej) są właściwie dobrane do modułu.

7.2.

Na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UŚ zapewnia się Doktorantom możliwość realizacji badań naukowych, uczestniczenia w projektach naukowych w Jednostce oraz poza nią. Studenci realizują projekty samodzielnie oraz w zespołach. Doktoranci uczestniczą w wymianie między jednostkami naukowymi w kraju i zagranicą w ramach programu MOST oraz Erasmus +.

Doktoranci (42 osoby) realizują badania zarówno w jednostce realizacji studiów (w roku 2012-16 realizowano 38 projektów badawczych w Jednostce i 7 poza jednostką (np. Akademia Pedagogiki Specjalnej, UW, Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego w Jastrzębiu Zdroju, KUL, UJ, KA im. Frycza Modrzewskiego). W powyższych projektach studenci III stopnia byli/są zarówno kierownikami projektu jak i wykonawcami projektów inicjowanych przez Opiekuna naukowego albo innego pracownika naukowego Jednostki. Doktoranci opublikowali blisko 150 artykułów w czasopiśmie recenzowanych i monografiach jednotematycznych (także w językach kongresowych). Doktoranci realizują badania naukowe w zespołach międzynarodowych (np. „Animator/Pracownik Socjalny w Europie” realizowany w Belgii i Polsce - UW). Podjęcie badań naukowych przez doktoranta jest wspierane finansowo przez Jednostkę z dotacji celowej na badania naukowe i prace rozwojowe służące rozwojowi młodych naukowców i doktorantów. W trybie konkursowym (ocena wniosków przez recenzentów) doktoranci ubiegają się o powyższe granty, np. w 2015 r. 15 doktorantów złożyło wnioski, z czego granty otrzymało 5 osób. Przeciętnie mniej niż połowa wszystkich doktorantów składa wnioski o dofinansowanie badań własnych i bardzo mało z nich je otrzymuje. W tej samej grupie aplikujących są młodzi adiunkci, którzy obiektywnie mają większe szanse na wsparcie finansowe niż doktoranci. W kolejnych dwóch latach 2014 i 2015 żaden doktorant nie obronił pracy w terminie. Jak podkreślali sami doktoranci oraz profesorowie jednostki jest to wynik indywidualnych decyzji życiowych, wielości ról życiowych pełnionych przez doktorantów (np. role rodzicielskie i pracownicze). Doktoranci wskazywali trudności przy zmianie promotora (po jego odejściu z pracy).

7.3.

Jednostka stosuje system punktacji ECTS. Odniesienia efektów kształcenia realizowanych na zajęciach do efektów obszarowych ujęte są w opisie modułów zajęć. Studia III stopnia prowadzone są w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinach: pedagogika i psychologia w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Studia doktoranckie z (stacjonarne i niestacjonarne) obejmują tę samą liczbę punktów ECTS (45) te samą liczbę godzin dydaktycznych (w kontakcie i pracy własnej studenta), ten sam program (z modyfikacjami niektórych przedmiotów właściwymi dla dyscypliny) oraz taką samą liczbę punktów ECTS przypisanych zajęciom fakultatywnym (17). Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest odzwierciedlony w punktacji ECTS (ok. 25 godzin pracy oznacza 1 punkt ECTS). Ustalono, że w pierwszych dwóch latach studiów przeprowadzone zostanie 165 godzin zajęć zorganizowanych na uczelni, praktyka wynosi 60 godzin, a nakład pracy doktoranta wyniesie łącznie 425 godzin. Nakładowi pracy przypisano 23 punkty ECTS. W kolejnych dwóch latach doktoranci realizują zajęcia w bezpośrednim kontakcie z prowadzącymi w wymiarze 105 godzin, 120 godzin praktyk oraz 375 godzin pracy własnej. Nakładowi pracy doktoranta na III i IV roku studiów przypisano łącznie 22 punkty ECTS.

Czas przeznaczony na osiągnięcie efektów kształcenia jest wystarczający, pozwala także na kształtowanie indywidualnej ścieżki rozwoju naukowego i dydaktycznego poprzez wyjazdy w ramach programu Erasmus + oraz projektów badawczych poza Jednostką.

7.4.

Ocena stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w dyscyplinach pedagogika i psychologia, przeprowadzana jest na podstawie Uchwały nr 68/2016 Rady Wydziału z dn. 19 kwietnia 2016 r., która określa sposób oceny realizacji programu studiów doktoranckich, w tym prowadzenia badań naukowych przez doktorantów oraz zatwierdzenia sposobu organizacji zajęć.

Ocena jest dokonywana na podstawie sprawozdania własnego doktoranta z postępów naukowych i postępów w przygotowaniu rozprawy doktorskiej zaopiniowanych przez opiekuna/promotora, ocen z obowiązujących zaliczeń i egzaminów, a także innych wymaganych dokumentów.

Niedookreślenie formy sprawozdania w niniejszym dokumencie, może budzić wątpliwości w zakresie przejrzystości stosowanych kryteriów oceny. Niemniej, przed upływem okresu rozliczeniowego wszyscy doktoranci otrzymują jednakowy wzór sprawozdania do wypełnienia, w ramach

sprawozdawczości z postępów w realizacji programów studiów doktoranckich. Wzór ten uwzględnia, ocenę postępów w przygotowaniu rozprawy doktorskiej wystawianą przez promotora/opiekuna (wraz z jego opinią), ocenę postępów w pracy naukowej na podstawie publikacji, udziału w konferencjach, projektach badawczych i innej działalności o charakterze naukowo-badawczym, a także zaangażowanie w pracę dydaktyczną. Doktoranci, uznali takie rozwiązanie za wystarczające.

Ponadto Rada Wydziału sformułowała dodatkowe kryteria uzyskania zaliczenia II roku studiów doktoranckich, warunkując uzyskanie zaliczenia wydaniem publikacji naukowej (akceptowane jest również przyjęcie publikacji do druku), w formie książki lub w recenzowanym czasopiśmie naukowym (z listy MNiSW) lub w recenzowanym sprawozdaniu z konferencji naukowej o zakresie międzynarodowym. Z kolei, III rok studiów doktoranckich zaliczany jest pod warunkiem wszczęcia przewodu doktorskiego. Dodatkowe kryteria zaliczenia regulują odpowiednio Uchwała nr 86/2014 Rady Wydziału z dnia 27 maja 2014 r., w sprawie zatwierdzenia regulaminu studiów doktoranckich oraz nr 84/2014 Rady Wydziału z dn. 27 maja 2014 r., w sprawie zmiany warunków zaliczenia III roku studiów doktoranckich.

Doktoranci pozytywnie oceniają dobór i skuteczność metod sprawdzania i oceniania efektów kształcenia osiągniętych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w stosunku do zakładanych efektów kształcenia. W ocenie doktorantów system stosowany na Wydziale jest przejrzysty, rzetelny i wiarygodny.

Zakładane efekty kształcenia wraz z metodami oceny ich osiągnięcia przedstawione są w opisie modułów oraz w sylabusach zamieszczanych w USOS. Sylabus obejmuje także kryteria poziomu osiągnięcia efektów. Jednostka ustaliła procedurę weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia. W procesie oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia uczestniczą kolejno: prowadzący zajęcia, Opiekun/ Promotor , który wystawia opinię o postępach w pracy doktorskiej, Kierownik Studiów Doktoranckich oraz Rada Wydziału. Metody oceniania efektów kształcenia są dobrane właściwie do treści efektu oraz sposobu realizacji treści przedmiotu. Są to: zaliczenia i egzaminy, projekt, prezentacja, zadanie praktyczne np. przygotowanie sylabusu zajęć dydaktycznych, przygotowanie własnego artykułu do publikacji i inne. Dobór kadry prowadzącej zajęcia oraz weryfikującej osiągnięcie efektów na tym poziomie kształcenia odpowiada ich dorobkowi naukowo-badawczemu oraz doświadczeniu dydaktycznemu.

3. Uzasadnienie

Wydział opracował program studiów doktoranckich prowadzonych w obszarze nauk społecznych, dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinach pedagogika i psychologia, pozwalający na uzyskanie zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Wydział umożliwia prowadzenie badań naukowych oraz nawiązywanie krajowych i międzynarodowych kontaktów. Doktoranci uczestniczą w realizacji badań naukowych poza macierzystym Wydziałem. Wydział stosuje system ECTS, pozytywnie oceniony przez doktorantów w zakresie oszacowania liczby punktów ECTS w odniesieniu do nakładu czasu i pracy studenta. Wydział stosuje na studiach doktoranckich wiarygodny, rzetelny i przejrzysty system oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

4. Zalecenia

Brak.

8. Jakość kształcenia na studiach podyplomowych

8.1 Jednostka umożliwia osiągnięcie przez słuchaczy zakładanych efektów kształcenia uwzględniających wymagania organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. *

8.2 Jednostka stosuje na studiach podyplomowych wiarygodny, rzetelny i przejrzysty system oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

8.3 Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia oraz w weryfikacji i ocenie osiągniętych efektów kształcenia. *

8.4 Jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy słuchacza studiów podyplomowych, niezbędnemu do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

1. Ocena - wyróżniająco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

8.1.

Oceniany Wydział posiada w swojej ofercie studia podyplomowe uwzględniające wymagania organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiające nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. W ofercie znajdują się Kwalifikacyjne Pedagogiczne Studia Podyplomowe; Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne Edukacja Wczesnoszkolna i Wychowanie Przedszkolne; Studia Podyplomowe Kwalifikacyjne z Oligofrenopedagogiki; Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne Terapia Pedagogiczna i Rewalidacja Dziecka ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi; Podyplomowe Studia Psychologia Zachowań Społecznych; Podyplomowe Studia Zarządzania i Umiejętności Menedżerskich z Elementami Coachingu. Występuje pełna zgodność zakresu wszystkich studiów podyplomowych prowadzonych w jednostce z przepisami określonymi w art. 8 ust. 7 i 8 oraz art. 8a ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym.

Program studiów podyplomowych nadających kwalifikacje (Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne Edukacja Wczesnoszkolna i Wychowanie Przedszkolne; Studia Podyplomowe Kwalifikacyjne z

Oligofrenopedagogiki; Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne Terapia Pedagogiczna i Rewalidacja Dziecka ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi) i ich realizacja daje możliwości uzyskania przez słuchaczy efektów kształcenia zapewniających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu. Zarówno słuchacze studiów podyplomowych, nauczyciele akademicy jak i pracodawcy podkreślali w rozmowie z ZO PKA wzorową wzajemną współpracę w zakresie realizowania najwyższych standardów kształcenia. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż wielu interesariuszy wywodzi się z Uniwersytetu Śląskiego, z ocenianej Jednostki, którą na podstawie własnego doświadczenia oraz na podstawie kompetencji prezentowanych przez zatrudnianych przez nich absolwentów, oceniają bardzo wysoko. W opinii ZO PKA jak i słuchaczy i pracodawców Studia Psychologia Zachowań Społecznych; Podyplomowe Studia Zarządzania i Umiejętności Menedżerskich z Elementami Coachingu umożliwiają nabycie bardzo wysokich, specyficznych umiejętności niezbędnych na rynku pracy, ich aktualizację i rozwój predyspozycji intelektualnych w systemie uczenia się przez całe życie. W dokumentacji wszystkich rodzajów studiów podyplomowych stwierdzono właściwy opis efektów kształcenia, określono je czytelnie, w powiązaniu z profilem studiów, a także w sposób odpowiadający na wysokie jakościowe wymagania otoczenia społeczno-gospodarczego. Analiza sylabusów oraz wyniki ewaluacji (ankiety ewaluacji dotyczącej zajęć realizowanych w ramach poszczególnych modułów/przedmiotów), podział treści realizowanych podczas wykładów, ćwiczeń, zajęć terenowych, praktyk i pracy własnej słuchaczy umożliwiają w sposób wzorowy osiągnięcie efektów kształcenia zawartych w programie studiów podyplomowych obejmujących wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne niezbędne w pracy nauczyciela-rewalidanta, specjalisty prowadzącego terapię pedagogiczną dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Podczas zajęć metodycznych i praktyk słuchacze mogą praktycznie sprawdzać swoje kompetencje w zakresie planowania, organizacji zajęć rewalidacyjnych i terapeutycznych oraz doskonalić kompetencje miękkie kształtowane podczas treningu integracyjnego i warsztatu umiejętności wychowawczych. Poszczególne przedmioty obejmują aktualny zakres treści, które są systematycznie monitorowane i weryfikowane przez prowadzących zgodnie z wymogami Wydziałowego i Kierunkowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii. ZO PKA bardzo wysoko ocenia trafność doboru, specyficzność, kompleksowość, różnorodność i skuteczność metod kształcenia stosowanych w realizacji programu studiów podyplomowych, w powiązaniu z zapewnieniem możliwości osiągnięcia przez słuchaczy wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

Ponadto organizacja i harmonogram zajęć objętych programem studiów podyplomowych, spełnia zasady higieny procesu nauczania i uczenia się. Słuchacze studiów podyplomowych a także pracodawcy bardzo wysoko ocenili skuteczność kształcenia na wszystkich formach studiów.

8.2.

Na studiach podyplomowych funkcjonuje przejrzysty system oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, który reguluje określona procedura: prowadzący zajęcia przygotowuje sylabus zgodny z ogólnymi założeniami i celami studiów, w którym określa zakładane efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz kryteria i formy zaliczenia przedmiotu, które przedstawia na pierwszych zajęciach. Prowadzący określa narzędzia weryfikacji efektów. Dodatkowo prowadzone są systematyczne badania opinii słuchaczy na temat jakości zajęć.

Prowadzący zajęcia stosują indywidualny sposób weryfikacji efektów kształcenia, lecz spójny z Regulaminem Studiów Podyplomowych w Uniwersytecie Śląskim.

Sposoby oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia szczegółowo opisane zostały w opracowanych sylabusach dla przedmiotów realizowanych na poszczególnych studiach podyplomowych prowadzonych w Wydziale. Prowadzący zajęcia przeprowadza kontrolę osiągnięcia efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, zgodnie z określonymi metodami weryfikacji, specyficznymi dla każdego z przedmiotów. Słuchacze mogą także wyrazić swoją opinię dotyczącą jakości zajęć w specjalnie przygotowanych kartach oceny przedmiotu.

Przeprowadzona szczegółowa analiza prac etapowych na wszystkich studiach podyplomowych, będących podstawą oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia uprawnia do stwierdzenia o poprawności i wielostronności zastosowanych metod oraz o rzetelności i wiarygodności dokumentacji. W ocenach stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia wykorzystywane są zróżnicowane narzędzia ewaluacyjne: dyskusje, aktywne uczestnictwo w czasie zajęć, analiza przypadków, przygotowanie prezentacji multimedialnej oraz scenariusze zajęć z ich autoewaluacją, projekty indywidualne i grupowe, testy, prace pisemne, egzaminy ustne. Każda edycja studiów podyplomowych kończy się podsumowującym spotkaniem kierownictwa ze słuchaczami. Jego celem jest, co stanowi o ponadprzeciętności stosowania w Wydziale systemu oceniania efektów kształcenia pozyskanie opinii na temat przydatności studiów, zdobytej wiedzy, umiejętności i kompetencji. Weryfikacja efektów kształcenia realizowana jest też poprzez przygotowanie pracy dyplomowej (najczęściej o charakterze empirycznym) z zakresu przedmiotowej problematyki studiów.

8.3.

Interesariusze wewnętrzni (członkowie Katedr, Rad Instytutów i Rady Wydziału Pedagogiki i Psychologii oraz słuchacze studiów podyplomowych) uczestniczą w określaniu planu studiów, liczby godzin i form zajęć, liczby punktów ECTS uzyskiwanych w trakcie zajęć oraz pracy własnej studenta, sylabusów zajęć oraz kompetencji i kwalifikacji osób przewidzianych do realizacji zajęć (każdorazowo

zatwierdzanych przez Rady Instytutów i Radę Wydziału).

W dokumentacji Wydziału znajdują się sprawozdania z realizacji studiów podyplomowych potwierdzające fakt, iż interesariusze wewnętrzni systematycznie weryfikują programy kształcenia i plany studiów podyplomowych.

Interesariusze zewnętrzni uczestniczą w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia w trakcie oceny przygotowania słuchaczy studiów nauczycielskich do pracy w zawodzie nauczyciela w konkretnym typie placówki w trakcie praktyk pedagogicznych (opiekunowie praktyk, dyrekcja placówki) wypełniając specjalny formularz oceny studenta w trakcie praktyk i wskazując potrzeby kształcenia związane z konkretnym rodzajem placówki w trakcie spotkań Rady Pracodawców. Podczas określania i weryfikacji efektów kształcenia wykorzystuje się różne doświadczenia zawodowe pracodawców, wykładowców jak również słuchaczy, którzy mogą się wypowiedzieć na temat osiągniętych efektów kształcenia podczas ewaluacji.

Z dokumentacji i rozmów ze słuchaczami studiów podyplomowych, z pracodawcami, kadrami prowadzącą zajęcia wynika, że interesariusze zewnętrzni uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez kierownika studiów podyplomowych, dotyczących zakładanych efektów kształcenia oraz możliwości nawiązania współpracy sprzyjającej nabywaniu przez słuchaczy wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Ponadto kontakty podczas praktyk i zajęć terenowych stwarzają możliwości do wymiany uwag, dokonywania oceny osiągniętych efektów kształcenia a tym samym na bieżąco przyczyniają się do poprawy jakości kształcenia. Wykładowcy na studiach podyplomowych są zarówno osobami prowadzącymi badania naukowe, jak również wysoko kwalifikowanymi specjalistami – praktykami w obszarze prowadzonych zajęć. Wiele bloków zajęć realizowanych jest przez wybitnych specjalistów posiadających odpowiedzenie certyfikaty i wieloletnie doświadczenie zawodowe zgodne z potrzebami prowadzonych studiów podyplomowych w określonych dyscyplinach naukowych. Zatrudnienie praktyków i stała z nimi współpraca tworzy dobre warunki do wypracowania odpowiednich sposobów weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Opiniowanie efektów kształcenia odbywa się drogą formalną (oficjalne spotkania), ale także na drodze pozaformalnych relacji.

8.4.

Program poszczególnych studiów podyplomowych zawiera określoną liczbę przedmiotów, seminarium dyplomowe, praktyki. Każdemu przedmiotowi przypisana jest liczba punktów ECTS z zachowaniem podziału na przedmioty finalizowane egzaminem, oraz pozostałe finalizowane zaliczeniem rygorowym. Seminarium oraz praktykom przypisana jest również określona liczba punktów. Zgodnie z Uchwałą Senatu UŚ (515/2015) warunkiem koniecznym ukończenia studiów jest uzyskanie co

najmniej 30 punktów ECTS, złożenie wymaganych zaliczeń i egzaminów oraz ewentualnie złożenie pracy dyplomowej. Informacje o liczbie punktów ECTS zawarte są w planie studiów podyplomowych. System ECTS pozwala przedstawić program studiów w czytelny sposób, usprawnia także proces rozliczania studentów z wykonanej pracy warunkującej osiągnięcie zakładanych efektów, jednocześnie system uwzględnia liczbę godzin zajęć w bezpośrednim kontakcie z prowadzącym oraz nakład pracy studenta.

Każdy przedmiot/moduł posiada odpowiednią liczbę punktów ECTS odzwierciedlającą pracę słuchacza i warunkiem ukończenia studiów jest uzyskanie określonej liczby punktów ECTS, złożenie wymaganych tokiem studiów zaliczeń i egzaminów oraz złożenie pracy końcowej.

Program studiów podyplomowych - ujęty w planie studiów - zawiera określoną liczbę przedmiotów i wymagane praktyki pedagogiczne, którym przypisane są punkty ECTS, zgodnie z nakładem pracy studenta. Zaliczenia rygorowe oraz egzaminy z poszczególnych przedmiotów weryfikują stopień realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Każdy przedmiot/moduł posiada odpowiednią liczbę punktów ECTS, zgodną z zakładanym nakładem pracy słuchacza. Informacje o ilości punktów ECTS przewidzianych dla poszczególnych przedmiotów/modułów zawarte są w planie studiów podyplomowych.

W trakcie spotkania organizacyjnego słuchacze są informowani przez kierownika studiów podyplomowych, iż zgodnie z regulaminem studiów podyplomowych warunkiem koniecznym ukończenia studiów jest uzyskanie co najmniej 60 punktów ECTS, złożenie wymaganych tokiem studiów zaliczeń i egzaminów oraz złożenie pracy końcowej. Podczas tego spotkania oraz przed rozpoczęciem III semestru omawiana jest również procedura pracy dyplomowej.

3. Uzasadnienie

Realizacja zajęć dydaktycznych poprzez różnorodne formy na poszczególnych studiach podyplomowych – pozwala osiągnąć określone efekty kształcenia zapisane w sylabusach, umiejętności i kompetencje społeczne zgodne z wymaganiami/oczekiwaniem pracodawców. Zakres merytoryczny, metody i formy dydaktyczne, uwzględnienie aktualnych wymagań na rynku pracy w realizowanych treściach oraz kompetencje wykładowców umożliwiają nabycie kwalifikacji pozwalających wykonywać określony zawód; budowanie własnego warsztatu pracy oraz wykorzystanie nowych umiejętności w szerszym kontekście zawodowym i społecznym.

Wydział dysponuje wzorowo prowadzoną dokumentacją dotyczącą studiów podyplomowych, która przygotowana jest zgodnie z wymaganiami pracodawców i z ogromnym zaangażowaniem pracowników Wydziału.

Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej sposobów sprawdzania efektów kształcenia a także rozmów ze słuchaczami studiów podyplomowych i koordynatorów, można stwierdzić, że istnieje przejrzysty i sprawiedliwy system oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W sylabusach opisuje się wiele zróżnicowanych sposobów weryfikacji efektów kształcenia, adekwatnych do ich treści. Podkreślić należy także, iż opisane w sylabusach metody związane ze sprawdzaniem stopnia osiągnięcia efektów kształcenia odnoszą się do wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne). Na szczególne podkreślenie zasługuje to, iż każda edycja studiów podyplomowych kończy się podsumowującym spotkaniem kierownictwa ze słuchaczami. Systematyczność badania opinii słuchaczy oraz spotkania podsumowujące gwarantują świadome modyfikacje w planach i programach kształcenia co wpływa na większą efektywność i bardzo dobrą jakość kształcenia na studiach podyplomowych.

Interesariusze zewnętrzni oraz wewnętrzni czynnie i z bardzo dużym zaangażowaniem uczestniczą w procesie oceniania efektów kształcenia a tym samym realnie wpływają na proces weryfikacji efektów kształcenia. Bardzo wysoko należy ocenić sprawozdania z ewaluacji sporządzane przez kierowników studiów podyplomowych po każdej edycji wszystkich studiów podyplomowych. Wynika z nich a także z rozmów z pracodawcami z nauczycielami akademickimi i słuchaczami, iż podczas określania i weryfikacji efektów kształcenia wykorzystuje się różne doświadczenia zawodowe pracodawców, wykładowców jak również słuchaczy, którzy mogą się wypowiedzieć na temat osiągniętych efektów kształcenia podczas ewaluacji.

Wydział w prawidłowy sposób przyporządkuje łączną liczbę możliwych do uzyskanych punktów w ramach poszczególnych rodzajów studiów. Stopień trudności osiągnięcia założonych efektów kształcenia jest właściwie odniesiony do liczby punktów ECTS przyznanych konkretnych przedmiotów. Program poszczególnych studiów podyplomowych zawiera określoną liczbę przedmiotów, seminarium dyplomowe, praktyki. Każdemu przedmiotowi przypisana jest liczba punktów ECTS z zachowaniem podziału na przedmioty finalizowane egzaminem, oraz pozostałe finalizowane zaliczeniem rygorowym. Seminarium oraz praktykom przypisana jest również określona liczba punktów. Zgodnie z Uchwałą Senatu UŚ (515/2015) warunkiem koniecznym ukończenia studiów jest uzyskanie co najmniej 30 punktów ECTS, złożenie wymaganych zaliczeń i egzaminów oraz ewentualnie złożenie pracy dyplomowej. Informacje o ilości punktów zawarte są w planie studiów podyplomowych.

System ECTS pozwala przedstawić program studiów w czytelny sposób, usprawnia także proces rozliczania studentówz wykonanej pracy warunkującej osiągnięcie zakładanych efektów, jednocześnie system odpowiada liczbie godzin zajęć w bezpośrednim kontakcie z prowadzącym oraz nakładowi

pracy studenta.

4. Zalecenia – brak zaleceń

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Mocne strony Wydziału to:

- uprawnienia do nadawania stopni i tytułów naukowych;
- redagowanie czasopism indeksowanych na liście „B” MNiSW: „The New Educational Review” i „Chowanna”;
- bardzo dobra infrastruktura (własna biblioteka, czytelnia, sale komputerowe, laboratorium), z której korzystają pracownicy i studenci;
- współpraca z samorządem studenckim i doktoranckim podejmowana w celu optymalizacji programów kształcenia i metod pracy dydaktycznej;
- szybki obieg informacji, oparty na częstych, bezpośrednich, formalnych i nieformalnych kontaktach (władz dziekańskich, kadry kierowniczej, Zespołów Jakości Kształcenia, studentów, doktorantów);
- stała współpraca między trzema zespołami kierunkowymi;
- stałe ulepszanie dotychczasowych rozwiązań w zakresie Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia;
- bardzo dobrze sprecyzowane sposoby osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, liczby punktów ECTS uzyskanych przez studenta;
- przydzielanie zajęć osobom o odpowiednich i bardzo wysokich kwalifikacjach i doświadczeniu w kształceniu nauczycieli różnych specjalności, pedagogów i terapeutów;
- dbałość o rozszerzanie oferty studiów podyplomowych zgodnie z potrzebami rynku pracy;
- silna i wydatna współpraca z interesariuszami zewnętrznymi (Jednostka wzorowo współpracuje z otoczeniem społecznym, zwłaszcza z instytucjami oświatowymi i wychowawczymi regionu poprzez realizację studenckich praktyk i działalność wolontaryjną);

- dobrze rozwinięty system pomocy materialnej - zgodny z Regulaminem przyznawania pomocy materialnej w Uczelni;
- angażowanie studentów i doktorantów w liczne akcje organizowane, zarówno przez Wydział, jak i Uczelnię;
- możliwość udziału studentów i doktorantów w badaniach naukowych prowadzonych na Wydziale oraz w ramach działalności kół naukowych;
- możliwość wymiany międzynarodowej studentów i doktorantów;
- infrastruktura informatyczna w postaci stanowisk dostępnych w budynku Wydziału;
- udogodnienia dla osób z niepełnosprawnością;
- możliwość publikowania studentów i doktorantów w czasopiśmie znajdujących się na listach MNiSW.

Dobre praktyki

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Jakość kształcenia jest nieustannie utrzymywana i podnoszona, przez dominującą formę kształcenia: zajęcia realizowane w stałym i bezpośrednim kontakcie wykładowcy ze studentem. Wewnętrzny System Jakości Kształcenia jest spójną całością, a w jego pracę zaangażowana jest cała społeczność Wydziału. Szczególnie istotny jest wysiłek dziesiątków osób (nauczycieli, studentów, doktorantów) pracujących w Zespołach Jakości Kształcenia. Wydział prowadzi aktywną współpracę z otoczeniem społecznym, zwłaszcza z instytucjami oświatowymi i wychowawczymi regionu poprzez realizację studenckich praktyk i działalność wolontaryjną, prowadzenie warsztatów także dla szkół ponadgimnazjalnych oraz konsultacje programowe z praktykami skupionymi wokół Rady Pracodawców. Wydział współorganizuje imprezy skierowanych do otoczenia społecznego miasta i województwa, angażujących pracowników i studentów z kilku uczelni (projekt Zimbardo, organizacja konferencji). W szczególny sposób należy podkreślić realizację o światowym zasięgu projektu prof. Zimbardo. Aktywne uczestnictwo pracowników i studentów oraz doktorantów w badaniach, projektach organizowanych w innych jednostkach naukowych w Polsce i zagranicą.

Monitorowanie oczekiwań pracowników mające na celu zwiększenie potencjału naukowego kadry i spełnienie standardów uzyskania statusu uniwersytetu badawczego.

Wyróżnione rozprawy doktorskie są publikowane w formie monografii.

Współpraca z innymi wydziałami, ze środowiskiem lokalnym, z instytucjami publicznymi, edukacyjnymi i kulturalnymi w celu prowadzenia i wzbogacenia oferty studiów podyplomowych.

Wzorowa infrastruktura wydziału: własna bogata biblioteka, czytelnia, na bardzo wysokim poziomie pracownie komputerowe i internetowe, laboratorium psychologiczne, pracownie metodyczne.